اتباع الرسول

تالیف
ابو عبدالاحد عبدالرحیم مسلم دوست

المكاتب التعاونية للدعوة والإرشاد بالبديعة والصناعية الجديدة
تحت إشراف وزارة الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد
ص.ب: ٢٤٩٣٢ الرياض ١١٤٥٦ - البديعة: تلفون ٤٣٣٠٨٨٨ (اربعة خطوط)
الصناعية: تلفون ٤٣٠٣٥٧٢ - فاكس ٤٣٠١١٢٢ المملكة العربية السعودية

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرّسُول

تالیف

ابوعبدالاحد عبدالرحیم مسلم دوست

(c) ketabton.com: The Digital Library

ح المكتب التعاوني للدعوة والإرشاد بحائل ، ١٤١٨هـ

فهرسة مكتبة الملك فهد الوطنية أثناء النشر

زينو ، محمد بن جميل

إتباع الرسول .ـ حائل .

١١٢ ص ؛ ١٢ × ١٧ سم

ردمك : ٦ - ٢ - ٩١٨٧ - ٩٩٦٠

(النص بلغة البشتو)

١ - السيرة النبوية أ - العنوان

ديوي ٢٣٩ ١٨ / ١٨٦٧

رقم الايداع ١٨٦٧ / ١٨

ردمك : ٦ - ٢ - ٩١٨٧ - ٩٩٦٠

ځانګړنې

دكتاب نوم : اتباع الرسول

ليكونكى : ابوعبدالاحد عبدالرحيم مسلم دوست

خپرونكى : ادارة احياء الدعوة الاسلامية

تيراژ : ٥٠٠٠

نيټه : صفر ١٤٠٩ هـ ق - وزى ١٣٦٧

دوهم چاپ : ذوالحجه ١٤٠٩هـ

تيراژ : ٥٠٠٠

(c) ketabton.com: The Digital Library

فهرست

موضوع — ګڼه

موضوع	ګڼه
۱- سریزه	۱
۲- اتباع الرسول قرآني حکم دی	٤
۳- د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع د الله اتباع ده	۹
۴- د قیامت په ورځ به خلک د رسولانو د اتباع ارمان کوي	۱۸
۵- د رسول الله صلی الله علیه وسلم خلاف د عذاب او جهنم ته د ننوتو سبب دی	۲۰
۶- هغه څوک چه د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع څخه خلک منع کوي هغه منافق دی.	۲٤
۷- د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سنتو مخالف مؤمن نه شي کیدای -	۲۵
۸- کوم عمل کي چه د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع نه وي هغه باطل دی -	۲۷
۹- اتباع الرسول او د رسول الله صلی الله علیه وسلم صحابه	۳۲
۱۰- د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه وروسته د چا اتباع په مسلمانانو لازمه نه ده	٤۰
۱۱- د تقلید رد	٤۳
۱۲- د تقلید لغوي معنیٰ	٤۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

موضوع	ګڼه

۱۳ - د تقلید اصطلاحي معنیٰ ۴۵

۱۴ - تقلید کله شروع شو ۵۲

۱۵ - د تقلید رد د سلف صالحینو څلورو امامانو او نورو د امت د علماوو د اقوالو په تائید ۶۶

۱۶ - د اختلاف په وخت کې د حل لاره ۹۷

۱۷ - د الله تعالیٰ او د پېغمبر د رسول صلی الله علیه وسلم د حکم په مقابل کې د رائې منل ګمراهي ده. ۱۰۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

ان الحمد لله نحمده و نستعينه و نستغفره و نعوذ بالله من شرور انفسنا و سيئات أعمالنا من يهده الله فلا مضل له ومن يضلل فلا هادي له و أشهد ان لا اله إلا الله وحده لا شريك له و أشهد ان محمدا عبده و رسوله.

«يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا».

«يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ»

«يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا».

اما بعد:

فان أصدق الحديث كتاب الله و خير الهدي هدي محمد صلى الله عليه و سلم و شر الامور محدثاتها و كل محدثة بدعة و كل

(c) ketabton.com: The Digital Library

بدعة ضلالة وكل ضلالة فى النار.

الله سبحانه و تعالىٰ چه کله آدم علیه السلام له جنت څخه

را ښکته کاوه نو ورته یې وویل:

«قُلْنَا اهْبِطُوا مِنْهَا جَمِيعًا فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُم مِّنِّي هُدًى فَمَن تَبِعَ هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ» سورة البقره - ۳۸ -

«مونږ وویل کوز شئ د جنت څخه ټول نو که تاسو ته زما له لوري

څه هدایت راغی نو هغه چا چه زما د هدایت تابعداري وکړه نه به

په هغوی ویره وی او نه به غمجن کیږي»

په دی ایت کښې الله آدم علیه السلام او ټولو بنی آدمو ته

داخبر ورکړی دی چه زه به هدایت رالیږم او د دی هدایت تابعدارو

ته یې بشارت او زیری ورکړی دی. د هدایت په هکله د دی ایت

په تفسیر کښې حافظ ابن کثیر په خپل تفسیر کښې داسې لیکی:

«قال ابوالعالية الهدىٰ الأنبياء والرّسل والبينات والبيان، و

قال مقاتل بن حيان: الهدىٰ محمد صلّى الله عليه و سلّم وقال الحسن

الهدىٰ القرآن» تفسیر ابن کثیر ص ۸۳ ج ۱/۱

«ابوالعالیة ویلی دی چې له هدایت څخه مراد انبیاء، رسولان

او د هغوی معجزی، دلائل او بیان دی. او مقاتل بن حیان ویلی

دی چې هدایت عبارت دی د محمد صلی الله علیه وسلم څخه

او حسن بصری ویلی دی چې هدایت قرآن دی».

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو دري واړه قوله صحیح دي ځکه چې ټولو امتونو لپاره هدایت انبیاء او د الله فرمانونه دي او اخري امت لپاره آخري پیغمبر خاتم الانبیاء محمد صلی الله علیه وسلم او په هغه باندې د الله له لوري رالیږل شوی کتاب قرآن کریم دی.

لو په هر امت باندې د خپل رسول او نبي اطاعت فرض ؤ او هر امت ته چې کله الله تعالی کوم پیغمبر رالیږلی دی هغوی ته یې د دی حکم کړی دی چې زما د رالیږل شوی رسول اطاعت او تابعداري وکړې لکه چې الله تعالی فرمایي:

«وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَّسُوْلٍ إِلَّا لِيُطَاعَ بِإِذْنِ اللّٰهِ» الایه سورة النساء - ۶۴.

« او مونږ هیڅ یو رسول نه دی لیږلی مګر د دی لپاره چې د هغه تابعداري وشي د الله په حکم ».

نو هر امت ته چې کوم پیغمبر لیږل شوی ؤ هغوی د هغه رسول او نبي په تابعداري او اطاعت مأمور ؤ.

او مونږ ته الله ج اخري پیغمبر حضرت محمد صلی الله علیه وسلم د رسول په حیث رالیږلی دی لکه چې فرمایي:

« وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُوْلٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ الایه»

سورة آل عمران ۱۴۴. « محمد ندی مګر رسول دی له ده نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

محکښې هم رسولان تېر شويدي» او محمد صلی الله عليه وسلم الله تعالیٰ دکوم خاص قوم لپاره نه بلکې تر قيامته پورې ټولو خلقو لپاره رالېږلی دی.

الله تعالیٰ فرمائي:

«وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا كَافَّةً لِّلنَّاسِ بَشِيرًا وَّنَذِيرًا وَّلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ». سورة سباء ٢٨.

«مونږ نه يې لېږلی مگر ټولو خلکو لپاره زيرې ورکوونکی او ويره وونکی لکن زيات خلك نه پوهېږي» سورة سبا (٢٨) نو مونږ هم دغه اخرې رسول په اطاعت مأمور يو او دده په منلو کښې د الله رضا، کاميابی او جنت ته داخليدل او دده په نه منلو کښې د الله غوسه، ناکامی او جهنم دی.

اتباع الرّسول قرآني حکم دی

درسول الله صلی الله عليه وسلم د اتباع په هکله په قرآنکريم کښې زيات نصوص راغلي دی او الله تعالیٰ مونږ ته داحکم کوی چي مونږ د الله او دهغه د رسول صلی الله عليه وسلم اطاعت وکرو.

«وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ» سورة الانفال (١)

«او د الله او د هغه د رسول اطاعت وکړئ که مؤمنان یاست»

(c) ketabton.com: The Digital Library

او الله تعالیٰ فرمائي:

وَاَطِيْعُوا اللّٰهَ وَاَطِيْعُوا الرَّسُوْلَ فَاِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَاِنَّمَا عَلٰى رَسُوْلِنَا الْبَلٰغُ الْمُبِيْنُ » سورة التغابن: ــــ ۱۲ -

« او د الله اطاعت وکړئ او د هغه د رسول اطاعت وکړئ او که تاسو مخ واړاوه نو زمونږ په رسول بنکاره رسول دی »

او الله تعالیٰ فرمائي:

« يٰاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا اَطِيْعُوا اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ وَلَا تَوَلَّوْا عَنْهُ وَاَنْتُمْ تَسْمَعُوْنَ.

سورة الانفال (۲۰)

« ای مؤمنانو د الله او د هغه د رسول ومنئ او د رسول څخه مه اوړئ حال داچي تاسو اورئ »

او الله تعالیٰ فرمائي:

وَاَطِيْعُوا اللّٰهَ وَالرَّسُوْلَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُوْنَ » سورة ال عمران (۱۳۲)

او د الله اطاعت وکړئ او د رسول الله اطاعت وکړئ دی لپاره چي په تاسو رحم شي او الله تعالیٰ فرمائي:

« وَاَطِيْعُوا اللّٰهَ وَاَطِيْعُوا الرَّسُوْلَ وَاحْذَرُوْا فَاِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَاعْلَمُوْا اَنَّمَا عَلٰى رَسُوْلِنَا الْبَلٰغُ الْمُبِيْنُ ». سورة المائده (۹۲)

او د الله اطاعت وکړئ او ـــــ د رسول اطاعت وکړئ او ووېرېږئ ». که تاسو وګرځېدئ نو پوه شئ چي زمونږ په رسول بنکاره رسول دی ».

(c) ketabton.com: The Digital Library

او الله تعالیٰ فرمائي:

«وَالْمُؤْمِنُوْنَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ اَوْلِيَاءُ بَعْضٍ يَاْمُرُوْنَ بِالْمَعْرُوْفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُقِيْمُوْنَ الصَّلٰوةَ وَيُؤْتُوْنَ الزَّكٰوةَ وَيُطِيْعُوْنَ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهُ اُولٰئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللّٰهُ اِنَّ اللّٰهَ عَزِيْزٌ حَكِيْمٌ». - سورة التوبة (٧١) -

« او مؤمنان سړي او مؤمنا ني ښځې ځيني د ځينو دوستان دی امر کوی په نيکۍ او منعه کوی له بدۍ څخه او لمونځ کوی او زکات ورکوی او د الله او د هغه د رسول اطاعت کوی زر ده چې الله په دغه کسانو رحم وکړی. بې شکه الله غالب او د حکمت والا دی ».

او الله تعالیٰ فرمائي:

« وَمَنْ يُّطِعِ اللّٰهَ وَالرَّسُوْلَ فَاُولٰئِكَ مَعَ الَّذِيْنَ اَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيّٖنَ وَالصِّدِّيْقِيْنَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصّٰلِحِيْنَ وَحَسُنَ اُولٰئِكَ رَفِيْقًا ». - سورة النساء (٦٩) -

« او چا چې د الله او د رسول اطاعت وکړ نو دوی به هغو کسانو سره وی چې الله په هغوی انعام کړیدی د انبياء ريښتونو، شهداؤ او صالحينو څخه او دوی د ډېر ښه ملګري دي ».

او الله تعالیٰ فرمائي:

« وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُوْلُ فَخُذُوْهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوْا » سورة الحشر (٧)

(c) ketabton.com: The Digital Library

• او هغه شي چې تاسي ته رسول درکړي وي نو ويې نيسئ او د هغه شي څخه چې منعه کړي ياست ور څخه منعه شئ •

رسول الله صلی الله عليه وسلم مونږ ته قرآن او حديث پری ايښي دي او د قرآن او حديثو د خلاف څخه يې مونږ منعه کړي يو.

زمونږ د ټولو اعمالو، افعالو او اقوالو لپاره ښه نمونه رسول الله صلی الله عليه وسلم دی په هر څه کښې بايد د هغه پيروي وکړو او د خلاف څخه ئې ځان وساتو. الله تعالی فرمائي:

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا • الأحزاب (۲۱)

• بې شکه تاسو لپاره د الله په رسول کښې ښه تابعداري ده د هغه چا لپاره چې د الله او د قيامت د ورځې اميد لري او الله ډېر ياد کړي • -

نو زمونږ کاميابي په دې کښې ده چې د رسول الله صلی الله عليه وسلم تابعداري وکړو او د بل هيچا په تابعدارۍ کښې کاميابي نشته.

الله تعالی فرمائي:

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ. سورة ال عمران ۳۱-۳۲.

ورته ووايه ای محمده! که تاسو الله سره محبت لرئ نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو ما تابعداری وکړی الله به تاسو سره محبت وکړی او ستاسو
گناهونه به وبخښی او الله بخښونکی او مهربان دی ورته ووایه چې د الله
اطاعت وکړئ او د هغه د رسول اطاعت وکړئ که دوی په شا
وګرځېدل نو بې شکه الله کافران نه خوښوي »
نو معلومه شوه چې څوک وائي : زه د الله تعالی بنده یم او د هغه
سره محبت لرم نو هغه به د الله تعالی د رالېږل شوی رسول محمد
صلی الله علیه وسلم اطاعت منل کوی او که چا د الله تعالی د رسول
ونه منل هغه کافر شو نو ځکه الله تعالی وویل چې « الله کافرانو
سره محبت نه کوی » او د الله تعالی او د هغه د رسول صلی الله علیه
وسلم اطاعت او تابعداری کښې د فلاح او اطمنان شرونه دی.
الله تعالی فرمائي :
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ
سورة الانفال (۲۴) -
« ای مؤمنانو د الله او د هغه د رسول دعوت قبول کړئ کله
چې تاسو هغه څه ته رابلي چې تاسو ژوندي کوي » .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع د الله

اتباع ده

د رسول الله صلی الله علیه وسلم په اطاعت او تابعدارۍ کښې د الله اطاعت دی نوځکه مونږ د رسول الله ﷺ په اطاعت مأمور یو.

الله تعالی فرمائي:

«مَنْ يُطِعِ الرَّسُوْلَ فَقَدْ اَطَاعَ اللّٰهَ» سورة النساء ۸۰.

او چا چې د رسول اطاعت وکړ نو بیشکه هغه د الله اطاعت وکړ.

او د رسول اطاعت ځکه د الله اطاعت دی چې هغه یوه خبره هم له ځانه نه کوی بلکې خپله هم د وحی تابعداری کوی او خلکوته هم د الله وحی رسوی.

الله تعالی فرمائي:

وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوٰى اِنْ هُوَ اِلَّا وَحْيٌ يُّوْحٰى» سورة النجم ۳-۴.

او رسول د ځانه خبری نه کوی ندی دا قرآن مګر وحی ده چې ورته کیږي.

او الله تعالی فرمائي:

قُلْ لَا اَقُوْلُ لَكُمْ عِنْدِيْ خَزَائِنُ اللّٰهِ وَلَا اَعْلَمُ الْغَيْبَ وَلَا اَقُوْلُ لَكُمْ اِنِّيْ مَلَكٌ اِنْ اَتَّبِعُ اِلَّا مَا يُوْحٰى اِلَيَّ قُلْ هَلْ يَسْتَوِى الْاَعْمٰى

(c) ketabton.com: The Digital Library

وَالْبَصِيْرُ اَفَلَا تَتَفَكَّرُوْنَ. سورة الانعام - ۵۰ -

اى محمده! ورته ووايه چي زه تاسو ته دا نه وايم چي ما سره د الله خزاني دي او نه زه په غيبو پوهيږم او زه تاسو ته دا نه وايم چي زه فرښته يم زه تابعداري نه كوم مگر د هغه شي چي ماته يې وحي كيږي. ورته ووايه چي آيا برابر دي ړوند او ليدونكى».

او الله تعالى فرمايي:

وَاِذَا لَمْ تَأْتِهِمْ بِآيَةٍ قَالُوْا لَوْلَا اجْتَبَيْتَهَا قُلْ اِنَّمَا اَتَّبِعُ مَا يُوْحٰى اِلَيَّ مِنْ رَّبِّيْ هٰذَا بَصَائِرُ مِنْ رَّبِّكُمْ وَ هُدًى وَّرَحْمَةٌ لِّقَوْمٍ يُّؤْمِنُوْنَ . سورة الاعراف-۲۰۳-

او كله چي را نه وړى دوى ته يو ايت نو وايي چي ولى يې ته پخپله نه غوره كوى ورته ووايه چي زه يواځي د هغه تابعدارى كوم چي ماته يې زما د رب له لوري وحى كيږي. دا قرآن ستاسو د رب له لوري دلائل دي او هدايت او رحمت دي هغه قوم لپاره چي ايمان راوړي.

د رسول الله صلى الله عليه وسلم د اتباع په هكله زيات احاديث هم راغلي دي چي د مثال په توگه به زه يو څو لوستونكو ته وړاندى كړم. عن ابن هريرة رضي الله عنه قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم:

(c) ketabton.com: The Digital Library

„ما امرتکم به فخذوه وما نهیتکم عنه فانتهوا“
رواه ابن ماجة.

د ابوهریرة رضی الله عنه نه روایت دی هغه وائی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلی دی،

څه شی باندی چې ما تاسو ته امر کړی وی هغه واخلی او د څه شی څخه می چې منعه کړي یاست د هغې څخه منعه شی".

بل روایت کښې راځي؛

عن انس عن النبی صلی الله علیه وسلم قال: "ثلاث من کن فیه وجد حلاوة الإیمان من کان الله ورسوله احب الیه مما سواهما ومن احب عبداً لایحبه الا الله ومن یکره ان یعود فی الکفر بعد اذ انقذه الله کما یکره ان یلقی فی النار"

انس رضی الله عنه نه روایت دی چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم فرمایلی دي: " دری خویونه دي چې چاکښې وو نو د ایمان خوږ والي به پری ومومي چا ته چې الله او د هغه رسول د بل هرچا نه زیات محبوب وي ، او څوک چې د چا سره محبت کوي یواځې د الله لپاره وي او چا چې دا بده وګڼله چې کفر ته بیرته وګرځي وروسته له دې چې الله ورته خلاص کړی دی لکه څنګه چې دا بده ګڼي چې اور کښته ولویږي" -

(c) ketabton.com: The Digital Library

او رسول الله فرمائي

*والذی نفسی بیده لا یؤمن احدکم حتی یکون هواه تبعاً لما جئت به *.

الاربعین النوویه

قسم دی په هغه ذات چې زما نفس د هغه په لاس کښې دی، ستاسو څخه یو کس تر هغه پورې مؤمن کېدای نشي تر څو پورې چې د هغه خواهش د هغه دین تابع نشي چې زه یې راغلی یم؛ او دا هله معلومېږي چې یو حدیث د چا د رائ خلاف راشي نو که هغه خپله رایه پرېښوده او حدیث یې واخیست مؤمن دی او که حدیث یې پرېښود او د خپل خواهش یې ومنل نو هغه هېڅکله مؤمن کېدای نشي

همدارنګه حدیث کښې راځي،

عن انس قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم: لا یؤمن احدکم حتی اکون احب الیه من والده وولده والناس اجمعین

متفق علیه

انس رضی الله عنه نه روایت دی هغه وائي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرملیلی دی: ستاسو یو کس تر هغې مؤمن کېدای نشي ترڅو چې زه ورته د پلار، خوی او ټولو خلکو څخه زیات محبوب نشم.

نو هغه څوک چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د محبت دعوه کوي او بیا خپله خبره یا د خپل مشر، امام، پلار او یا بل چا خبره د رسول الله صلی الله علیه وسلم د حدیث په مقابل کښې مني هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هېڅکله مؤمن کېدای نشي. -

بل حدیث کښې راځي

• عن المقداد بن معد یکرب رضی الله عنه قال : قال رسول الله صلی الله علیه وسلم : الا هل عسی رجل یبلغه الحدیث عنی وهو متکیٔ علی اریکته فیقول بیننا و بینکم کتاب الله فما وجدنا فیه حلالاً استحللناه وما وجدنا فیه حراماً حرّمناه ، وإن ما حرم رسول الله کما حرّم الله.

رواه الترمذی وابوداود واللفظ للترمذی

د مقداد بن معدیکرب رضی الله عنه څخه روایت دی هغه وائي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي : خبردار ! نږدې ده چې یوه سړي ته به زما حدیث ورسېږي او هغه به خپل ځای تکیه کړې وي او وائي به چې زموږ او ستاسې ترمینځ د الله کتاب دی نو پدې کښې مو چې څه حلال ومیندل هغه به حلال کړو او پدې کښې چې څه حرام ومیندل هغه به حرام کړو ، او بې شکه هغه څه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم حرام کړي دي هغه د هغې په شان دي چې الله حرام کړي دي. -

او دا څکه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم د ځان نه څه شی حرام یا حلال نه کړي بلکې د وحی تابعداري کوي ، او دا حدیث په پرویزیانو باندې د پرښه رد دی چې هغوی وائي : یوازې قرآن

(c) ketabton.com: The Digital Library

بس دی او احادیثو تہ ضرورت نشته ، او ځینې احناف هـم د پرویزیانو څخه څرګم ندي ځکه چې دوی هم په د پروځایونوکښې احادیث نه مني او په لیری تاویلونو قـرآن او احادیثه سره معارض واقع کوي ، او دا هم وائي چې کتاب الله باندې زیادت په خبر واحد نه دی جائز حال دا چې دا خبره بالکل صحیح نه ده بلکې د پروځایونو کښې احنافو هم په خبر واحد باندې په کتاب الله زیادت جائز کړېدی .

همدا رنګه بل روایت کښې راځي

عن أبي موسى الاشعری رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال : إن مثلى ومثل ما بعثني الله به كمثل رجل أتى قومه فقال : إني رأيت الجيش بعينيَّ وانا النذير العريان فالنجاء النجاء ، فأطاعه طائفة من قومه فأدلجوا فانطلقوا على مهلهم فنجوا ، وكذبت طائفة منهم فأصبحوا مكانهم فصبحهم الجيش فأهلكهم واجتاحهم فذلك مثل من اطاعني واتبع ما جئت به ومثل من عصاني وكذب ما جئت به من الحق.

متفق عليه

د ابو موسی اشعری رضی الله عنه نه روایت دی هغه وائي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي : زما مثال او د هغه دین او احکامو مثال چې الله زه پرې رالیږلی یم د هغه سړي په شان دی چې خپل

(c) ketabton.com: The Digital Library

قوم ته راشی او ورته ووائي چې ما په خپلو سترګو د دښمن لښکر لیدلی دی او زه بربنډ ویره ونکی یم نو ځانونه خلاص کړئ، ځانونه خلاص کړئ. نو یوه ډله ددغه قوم څخه ددغه خبرې ومنی او د شپې لار شی نو نجات بیاموی او یوه ډله ورته ووائي چې ته دروغ وائې او خپل ځای کښې سهار کړی نو سهار کښې ور باندې لښکر راشي او هلاك او برباد یې کړی. نو دا دهغه چا مثال دی چې زما یې ومنل او د هغه دین تابعداری یې وکړه چې زه پرې راغلی یم او د هغه چا مثال دی چې زما یې ونه منل او زه چې په کوم حق راغلې یم هغه یې دروغ وګڼل»

دا حدیث ددې ښکاره دلیل دی چې چا د رسول الله صلی الله علیه وسلم اطاعت او اتباع وکړه نو هغه نجات ومونده او چا چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم و نه منل هغه هلاك او د عذاب مستحق شو.

عن ابی هریرة رضی الله عنه قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم

«من أطاعنی فقد اطاع الله ومن عصانی فقد عصی الله».

رواه ابن ماجة.

د ابو هریرة رض نه روایت دی هغه وائې چې رسول الله صلی الله علیه وسلم

(c) ketabton.com: The Digital Library

فرمایلي دي :

«چاچې زما ومنل نو هغه د الله ومنل او چاچې زما ونه منل هغه د الله ونه منل»

همدارنګه بل حدیث کښې راځي :

عن ابي هريرة رضي الله عنه ان رسول الله صلى الله عليه وسلّم قال: كل امتي يدخلون الجنة الا من أبىٰ قالوا ومن يأبىٰ قال من أطاعني دخل الجنة ومن عصاني فقد ابىٰ»

رواه البخاري.

د ابوهریره رضي الله عنه نه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وویل :

زما ټول امت به جنت ته داخلیږي مګر هغه څوك نه داخلیږي چې انکار یې وکړ. صحابه ؤ وویل: څوك انکار کوي؟ رسول الله صلّی الله علیه وسلّم وویل: چاچې زما ومنل جنت ته داخل شواو چاچې زما ونه منل هغه انکار وکړ».

د رسول الله صلی الله علیه وسلّم د اتباع په هکله زیات احادیث او اثار راغلي دي او داځکه چې د رسول الله صلی الله علیه وسلّم په اتباع کښې کامیابي ده او رسول الله صلی الله علیه وسلّم مونږ ته ډیر ښکاره او واضح دین پرې ایښې دی لکه چې فرمایي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

«لقد ترکتکم علی مثل البیضاء لیلها و نهارها سواء»
رواه ابن ماجة من حدیث ابی الدرداء.

بې شکه ما تاسو په سپینه لار پرې اېښې یاست چې شپه او ورځ یې برابره ده.

نو د اسلام دین ډېر واضح او روښانه دی او یوه مسئله هم یکښې مبهمه او نامعلومه نه ده یواځې په هغه چا تیاره او ابهام راځي چې هغه د قرآن او سنت نبوي څخه ناخبره وي او ځان پرې نه پوهوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د قيامت په ورځ به خلك د رسولانو د اتباع آرمان كوي

الله تعالی فرمايي:

«وَأَنذِرِ النَّاسَ يَوْمَ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ فَيَقُولُ الَّذِينَ ظَلَمُوا رَبَّنَا أَخِّرْنَا إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ نُّجِبْ دَعْوَتَكَ وَنَتَّبِعِ الرُّسُلَ أَوَلَمْ تَكُونُوا أَقْسَمْتُم مِّن قَبْلُ مَا لَكُم مِّن زَوَالٍ»

سورة ابراهيم ۴۴.

او وويره وه خلك د هغه ورځې څخه چې را به شي دوی ته عذاب او ظالمان به وايي چې ای زموږ ربه موږ ته دی نيږدې ته ورو سته كړه موږ به ستا دعوت قبول كړو. او د رسولانو تابعداری به وكړو. ايا تاسو مخكښې له دی قسم نه وو كړي چې تاسو ته هيڅ زوال نشته».

نو د قيامت په ورځ به وايي چې ای ربه موږ دنيا ته ولېږه چې ستا د رسولانو اتباع وكړو حال دا چې بيا دنيا ته راتلل نشته نو بيا

(c) ketabton.com: The Digital Library

به ارمان کوی چې کاش مونږ د رسول الله صلی الله علیه وسلم تابعداری کړی وای او د نورو خلکو تابعداری مونږ وای کړې.

الله تعالیٰ فرمائي:

«وَيَوْمَ يَعَضُّ الظَّالِمُ عَلَىٰ يَدَيْهِ يَقُولُ يَا لَيْتَنِي اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا ۝ يَا وَيْلَتَىٰ لَيْتَنِي لَمْ أَتَّخِذْ فُلَانًا خَلِيلًا ۝ لَقَدْ أَضَلَّنِي عَنِ الذِّكْرِ بَعْدَ إِذْ جَاءَنِي وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِلْإِنسَانِ خَذُولًا ۝» سورة الفرقان ۲۷-۲۸-۲۹.

په هغه ورځ چې ظالم به په خپلو لاسونو غاښونه ولګوی وبه وائي چې کاش ما د رسول الله لار نیولی وای های افسوس کاش چې ما فلانی په دوستۍ نه وای نیولای بیشکه هغه زه یې د پند (قرآن وسنت) څخه بې لاری کړم وروسته له هغې چې ماته راغی او دی شیطان انسان لپاره تنها بې مرستی پریښودونکی».

نو د قیامت په ورځ به د الله او د هغه د رسول نه منونکی د دی ارمان کوی چې کاش مونږ د رسول الله تابعداری کړی وای کاش چې د فلانی مشر، پیر، حاکم او ...... مې نه وای منلی هغه خو زه د الله د سمې لارې او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع څخه بل خوا ته اړولای وم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم خلاف د

عذاب او جهنم ته د ننوتو سبب دی.

الله تعالی فرمائي:

وَمَنْ يُشَاقِقِ الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدَىٰ وَ يَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ نُوَلِّهِ مَا تَوَلَّىٰ وَنُصْلِهِ جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيرًا » سورة النساء - ۱۱۵.

او هغه چا چې خلاف وکړ د رسول او روسته له هغې چې دی ته هدایت ښکاره شو او تابعداري یې وکړه غیر د مؤمنانو د لارې نو وبه یې ګرځوو هغه لور ته چې وګرځېده او جهنم ته به یې داخل کړو او ډیر بد ځای دی د ورګرځیدو ».

او الله تعالی فرمایي:

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُّوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَمَنْ يُشَاقِقِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ » سورة الانفال - ۱۳ -

دا په سبب د دې چې هغوی خلاف کړی ؤ د الله او د هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول او هغه چا چې خلاف وکړي د الله او د هغه د رسول نو بې شکه الله سخت عذاب والا دی.

او الله تعالیٰ فرمائي:

«تِلْكَ حُدُودُ اللّٰهِ وَمَنْ يُّطِعِ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ يُدْخِلْهُ جَنّٰتٍ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ خٰلِدِيْنَ فِيْهَا وَذٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيْمُ وَمَنْ يَّعْصِ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ وَيَتَعَدَّ حُدُوْدَهٗ يُدْخِلْهُ نَارًا خَالِدًا فِيْهَا وَلَهٗ عَذَابٌ مُّهِيْنٌ».

سورة النساء - ۱۳ - ۱۴ -

دا د الله حدود دي او چا چې اطاعت وکړ د الله او د هغه د رسول نو داسې جنتونو ته به یې داخل کړي چې لاندې تري ویالې بهیږي په دې کښې به همیشه وي او دا لویه کامیابي ده او هغه چا چې د الله او د هغه د رسول نافرماني وکړه او د هغه حدودو څخه یې تجاوز وکړ نو اور ته به یې داخل کړي همیشه به پکښې وي او د هغه لپاره سپکوونکي عذاب دی.

الله تعالیٰ فرمائي:

«فَلْيَحْذَرِ الَّذِيْنَ يُخَالِفُوْنَ عَنْ اَمْرِهٖ اَنْ تُصِيْبَهُمْ فِتْنَةٌ اَوْ يُصِيْبَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ» سورة النور - ۶۳ -

نو هرو مرو دې وویریږي هغه کسان چې د رسول د طریقې نه خلاف کوي چې دوی ته به فتنه ورسیږي او یا به ورته دردناک

(c) ketabton.com: The Digital Library

نالك عذاب ورسيږي.

تفسير ابن كثير د دې ايت په تفسيركښې داسې ليكي:

(فليحذر الذين يخالفون عن امره) اى عن امر رسول الله صلى الله عليه وسلم وهو سبيله ومنهاجه وطريقته فتوزن الأقوال والأعمال بأقواله وأعماله فماوافق ذلك قبل وماخالفه فهومردود على قائله وفاعله كائناً من كان كماثبت في الصحيحين وغيرهما عن رسول الله صلى الله عليه وسلم أنه قال: "من عمل عملاً ليس عليه أمرنا فهو رد" اى فليحذر وليخش من خالف شريعة الرسول باطناً وظاهراً ان تصيبهم فتنة" اى في قلوبهم من كفر اونفاق او بدعة (اويصيبهم عذاب اليم) اى في الدنيا بقتل أوحد أوحبس أونحو ذلك".

تفسير ابن كثير ص۳۰۷ ج ۳

د (عن امره) نه مراد د رسول الله صلى الله عليه وسلم امردى چې هغه د رسول الله صلى الله عليه وسلم لار، طريقه، طرز عمل اوشريعت دى نو اعمال او اقوال به د هغه په اقوالو او اعمالو تلل کېږي نو هغه چې د رسول الله صلى الله عليه وسلم د اعمالو او اقوالو سره برابر وي قبلېږي به اوکوم چې مخالف وي نو هغه به د هغه ويونکي اوکوونکي باندې رد کېږي هرڅوک چې وي.

لکه چې په صحيح بخارى اوصحيح مسلم اونورو کتابونوکښې

(c) ketabton.com: The Digital Library

صحیح حدیث ثابت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم ویلي دي :
«چا چې داسې عمل وکړ چې زموږ په طریقه نه وي نو هغه رد دی».

نو معنی دا شوه چې ارو مرو دې وویرېږي هغه کسان چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د شریعت څخه ظاهري او باطني مخالفت کوي چې دوی ته به ددوی په زړونو کښې فتنه ورسېږي یې د کفر، نفاق او بدعت څخه. او یا به ورته دردناک عذاب ورسېږي. په دنیا کښې په قتل، حد، حبس (بند او جیل) او یا داسې نورو سره.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه څوک چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع

څخه خلک منع کوي هغه منافق دی

الله تعالی فرمائي :

" وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَىٰ مَا أَنزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ رَأَيْتَ الْمُنَافِقِينَ يَصُدُّونَ عَنكَ صُدُودًا " . النساء - ٦١

" او کله چې دوی ته وویل شي چې راشئ هغه کتاب ته چې الله رالیږلی دی او رسول ته نو ته به گوری منافقان چې بندوی خلک له تا نه په بندولو سره " .

نو دا کار د منافقانو دی چې د الله تعالی د کتاب او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع څخه خلک منع کوي او داسي منافق صفته خلک په اوسني وخت کښی ډیر زیات دي چې هغوی د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع او د الله تعالی د غوره کړي دین څخه خلک په ډول ډول پلمو منع کوي کله وایي چې دا حدیث زمونږ د مذهب څخه مخالف دی ، کله په ډیرو بعید و تاویلونو سره خلک د رسول الله صلی الله علیه وسلم د طریقو څخه لیری کوي او کله دیوی د ینی درسگاه ، جوماتو او ټولنی څخه خلک بندوي او وایي چې هلته لاړ نشی هغه خلک وهابیان دي او زمونږ مذهب نه مني . . . . . .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سنتو مخالف مؤمن نشي کېدای

الله تعالی فرمايي:

« فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا

النساء (٦٥)

نه ده داسې لکه څنګه چې دا خلك ګمان کوي ، او ستا په رب زما قسم دی هېڅکله دوی مؤمنان کېدای نشي تر دې چې حاکم ونکړي تا په هغه څه کښې چې د دوی ترمينځ پېښېږي اختلاف پيدا شوی وي او بيا ستا د فيصلې په هکله په خپلو ځانونو کښې تنګی ونه ومومي او تسليم شي په تسليمېدو سره » .

الله تعالی په خپل ذات قسم کوي چې دا خلك نه شي مؤمنان کېدای ترڅو چې د اختلاف په وخت کښې په تا فيصله ونکړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

او بیا ستا نیصلې ته داسې غاړه کېښېږدي چې پرې خوشحاله وي او خفه نوي، نو د اختلاف په صورت کښې مونږ ته پکار دي چې په قرآن او حدیثو فیصله وکړو او د خلکو په رأیو او اجتهادو نو فیصلې ونکړو ځکه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم مونږ ته همدا دوه شیان پرې ایښې دي چې یو قرآن او بل نبوي احادیث دي لکه چې په حدیث کښې راځي:

عن ابن عباس رضی الله عنهما ان رسول الله صلی الله علیه وسلم خطب فی حجة الوداع فقال: " ترکت فیکم ما إن اعتصمتم به فلن تضلوا أبداً کتاب الله وسنة نبیه ". رواه الحاکم

د عبد الله بن عباس رضی الله عنهما نه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم په حجة الوداع کښې خطبه ولوسته نو وې فرمایل:

" ما په تاسو کښې داسې څه پرې ایښې دي که تاسو پرې منګولې ولګولې نو هیڅکله به ګمراه نشئ چې هغه د الله کتاب دی او د هغه د نبی سنت دی ".

نو معلومه شوه چې هدایت په همدې دواړو کښې دی او په دې دواړو باندې په عمل کولو کښې دی او که دا دواړه چا پریښودل نو اړو مرو به ګمراه او بې لیارې شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوم عمل کښې چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع

نوي هغه باطل دی

الله تعالی فرمائي:

«إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَشَاقُّوا الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَىٰ لَنْ يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا وَسَيُحْبِطُ أَعْمَالَهُمْ . يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَلَا تُبْطِلُوا أَعْمَالَكُمْ»

محمد : ۳۲ - ۳۳

بې شکه هغه کسان چې کفر يې کړېدی او د الله د لارې نه يې خلك بند کړيدي او د رسول خلاف يې کړيدی وروسته له هغې چې هدايت ورته ښکاره شو نو هيڅکله الله ته هيڅ ضرر نشي رسولی او زر ده چې الله به يې عملونه برباد کړي. ای مؤمنانو! د الله اطاعت وکړئ او د رسول اطاعت وکړئ او خپل عملونه مه بربادوئ.

نو عملونه هله باطل او بربادېږي چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښې نوي او هر هغه عمل چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم طريقه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پکښې به وي هغه بدعت دي او هر بدعت گمراهي ده
لکه چې په حدیث کښې راځي :

"عن جابر بن عبد الله الأنصاري قال خطبنا رسول الله صلى الله عليه وسلم فحمد الله واثنى عليه ثم قال: إن افضل الهدى هدى محمد صلى الله عليه وسلم وشر الأمور محدثاتها وكل بدعة ضلالة" .

د جابر بن عبد الله الانصاري رضی الله عنه نه روایت دی هغه وائي چې مونږ ته رسول الله صلی الله علیه وسلم خطبه ولوسته نو د الله حمد او ثنا ئې ووېیله بیا ئې وفرمایل : بهتره لاره او هدایت د رسول الله صلی الله علیه وسلم هدایت او طریقه ده او په کارونو کښې بدې هغه نوي کارونه دي او هر بدعت گمراهي ده .

په یو حدیث شریف کښې راځي :

"عن عائشة رضی الله عنها قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : من احدث في امرنا هذا ما ليس منه فهو رد" .

اخرجه البخاري ومسلم وابوداود .

د عائشې رضی الله عنها څخه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل : چا چې زمونږ په دې دین کښې نوی کار پیدا کړ چې د دې څخه نه وي نو هغه رد دی" .

په بل روایت کښې راځي چې چا داسې عمل وکړ چې زمونږ طریقه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پکښې نوې هغه رد دی.

نو هر هغه عمل یا هر هغه قول او فعل چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښې نوي هغه رد دی یعنې مقبول ندی او بدعت دی او هر بدعت گمراهي ده او لکه څنګه چې د اوسني زمانې مبتدعین وائي چې بدعت کښې حسنه شته نه دا صحیح نده بلکې هر بدعت گمراهي ده او بدعت کښې سېه نشته لکه چې امام مالك رحمه الله وائي:

من ابتدع فی الإسلام بدعة یراها حسنة فقد زعم أن محمداً صلی الله علیه وسلم خان الرسالة لأن الله یقول «الیوم أکملت لکم دینکم واتممت علیکم نعمتی...» فما لم یکن یومئذ دینا لایکون الیوم دیناً».

اصول فی البدع والسنن ص٤

چا چې اسلام کښې بدعت وکړ او هغه ئې حسنه بدعت گڼه نو ده دا گمان وکړ چې محمد صلی الله علیه وسلم په رسالت کښې خیانت کړیدی ځکه چې الله تعالی فرمائي «نن ورځ ما تاسو ته ستاسو دین پوره کړیدی». نو هغه ورځ د رسول الله صلی الله علیه وسلم په وخت کښې چې څه شي دین نوه نو نن هم دین ندی.

عبد الله بن مسعود رضی الله عنه فرمائي:

«اتبعوا ولا تبتدعوا فقد کفیتم». رواه الدارمی

تاسو د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع وکړئ او بدعت مکوئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځکه چي تاسي ته دين پوره او بس شوی دی".

همدارنګه يو بل روايت کښي راځي :

"عن مجاهد قال دخلت مع عبد الله بن عمر مسجداً وقد اذن فيه ونحن نريد أن نصلي فيه فثوب المؤذن فخرج عبد الله بن عمر من المسجد وقال : أُخرج بنا من عند هذا المبتدع ولم يصل فيه"

رواه الترمذی

د مجاهد نه روايت دی هغه وائي چي زه د عبد الله بن عمر رضي الله عنهما سره يو جوماټ ته ننوتم چي په هغه کښي اذان شوی ؤ او مونږ غوښتل چي لمونځ پکښي وکړو نو مؤذن آواز وکړ چي لمانځه ته راشئ نو عبد الله بن عمر د جوماته ووت او وې ويل : مونږ ددې بدعتي له جوماته وباسئ - او لمونځ ئې پکښي ونکړ .

لمانځه ته دعوت ورکول په ظاهر کښي ښه کار معلوميږي لکن د رسول الله صلى الله عليه وسلم په وخت کښي د اذان نه غير داسي آواز نه ؤ شوی نو ځکه ورته عبد الله بن عمر بدعت ووايه .

نو که اسلام کښي چيرته بدعت حسنه وای دغه کار به ضرور بدعت حسنه ؤ . او عبد الله بن عمر رضي الله عنهما به ورته ښه کار ويلای ؤ لکن هغه دغه د لمانځه دعوت ته بدعت ووايه

(c) ketabton.com: The Digital Library

او داځکه چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښې نوه .

همدارنګه اذان کول ښه کار دی لکن د اختر لمانځه لپاره اذان کول نشته او که څوک یې کوي ګناه یې وکړه ځکه چې دغه کار رسول الله صلی الله علیه وسلم ندی کړی نو دا بدعت دی .

همدارنګه نور زیات داسې مثالونه شته چې د هغې نه دا معلومیږي چې اسلام کښې بدعت حسنه نشته او هر بدعت ګمراهي ده .

نو هر هغه عمل چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښې نوي هغه بدعت او باطل دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرسول او د رسول الله صلی الله علیه وسلم

صحابه

د رسول الله صلی الله علیه وسلم صحابه کرام رضی الله عنهم د رسول الله صلی الله علیه وسلم په اتباع کښې د بر کلك وو او د رسول الله صلی الله علیه وسلم تابعداری ئې په هر څه کښې کوله لکه چې په حدیث کښې راځي:

"عن ابن عمر رضی الله عنهما عن النبی صلی الله علیه وسلم

أنه اتخذ خاتماً من ذهب فلبسه فاتخذ الناس خواتيم الذهب فقام النبی صلی الله علیه وسلم فقال: إنی کنت ألبس هذا الخاتم وإنی لن ألبسه أبداً فنبذه. فنبذ الناس خواتيمهم" رواه احمد

د عبدالله بن عمر رضی الله عنهما نه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم د سرو زرو یوه ګوته جوړه کړه او په لاس ئې کړه نو نورو خلکو هم د سرو زرو ګوتې جوړې کړې

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو رسول الله صلی الله علیه وسلّم پوره ته شو او ویې ویل چې: ما دا کوټه په کوټه کړې وه. خوزه به یې نور هیڅکله په کوټه نه کړم نو کوټه یې وغورځوله خلکو هم خپلې کوټې وغورځولې

همدا رنګه بل روایت کښې راځي:

عن مجاهد عن عبد الله بن عمر ان النبی صلی الله علیه وسلم قال:

لا یمنعن رجل أهله أن یأتوا المساجد فقال ابن لعبد الله بن عمر فإنا نمنعهن فقال عبد الله: أحدّثك عن رسول الله صلی الله علیه وسلّم وتقول هذا قال فما کلمه عبد الله حتی مات. رواه أحمد.

د مجاهد نه روایت دی:

هغه د عبد الله بن عمر رضی الله عنهما نه روایت کوی چې نبی کریم صلی الله علیه وسلّم ویلی دي: یو سړی دې خپله ښځه ددې نه نه منع کوي چې جوماتونو ته لاړې شي نو د عبد الله بن عمر رضی الله عنهما یو ځوی وویل: چې مونږ به یې منع کوو عبد الله بن عمر وویل چې زه درته د رسول الله صلی الله علیه وسلّم حدیث بیانوم او ته دا خبره کوی. مجاهد وایئ چې عبد الله ن عمر خپل ځوی سره ترمرګه پورې خبرې ونه کړې»

همدا رنګه بل روایت کښې راځي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن سالم بن عبد الله انه سمع رجلا من اهل الشام وهو يسئل عبد الله بن عمر عن التمتع بالعمرة الى الحج فقال عبد الله بن عمر هي حلال فقال الشامي ان اباك قد نهى عنها فقال عبد الله بن عمر: أرأيت ان كان ابي نهى عنها وصنعها رسول الله صلى الله عليه وسلم امر ابي يتبع ام امر رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال الرجل بل امر رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال لقد صنعها رسول الله صلى الله عليه وسلم. رواه الترمذی۔

د سالم بن عبد الله نه روایت دی هغه وائي چې ما د یوه شامي سړي نه واوریدل چې د عبد الله بن عمر څخه یې د حج په هر څوکي د عمرې پوښتنه کوله عبد الله بن عمر وویل چې دا کار حلال دی نو هغه شامي وویل چې ستا پلار (عمر) خو خلك ور څخه منع کول عبد الله بن عمر وویل: ته ما ته دا ووایه چې که زما پلار تري منعه کړی وی او رسول الله صلی الله علیه وسلم دا کړی وی. نو زما پلار تابعداری به کیږي او که د رسول الله صلی الله علیه وسلم ؟۔

هغه سړي وویل بلکي د رسول الله صلی الله علیه وسلم د حکم تابعداری به کیږي نو هغه وویل چې رسول الله صلی الله علیه وسلم دا کار کړی دی.۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو عبدالله بن عمر رضی الله عنهما د رسول الله صلی الله علیه وسلّم د حدیث په مقابل کښې د خپل پلار عمر رضی الله عنه خبره و نه منله ـ افسوس د هغه چا په حال چې د رسول الله صلّی الله علیه وسلّم د حدیثو په مقابل کښې د بنځو متلونه، د پلار او نیکه خبرې، د امام او پیشوا خبرې او داسې نور بې دلیله خبرې او اقوال منی او احادیث پرېږدي ـ

همدا رنګه بل روایت کښې راځي:

عن سعید بن جبیر

عن عبدالله بن مغفل انه کان جالساً الی جنبه ابن أخ له فخذف فنهاه وقال: ان رسول الله ﷺ نهی عنها وقال «إنها لا تصید صیداً ولا تنکی عدواً و انها تکسر السن و تفقأ العین» قال: فعاد ابن اخیه یخذف فقال: أحدثك أن رسول الله صلی الله علیه وسلّم نهی عنها ثم عدت تخذف لا أکلمك ابداً». رواه ابن ماجة.

سعید بن جبیر د عبدالله بن مغفل نه روایت کوي چې د هغه خواته د هغه وراره ناست ؤ نو یوه وړه کیڼکې (شګه) یې ګوزار کړه نو عبدالله بن مغفل منع کړ او ورته یې وویل چې رسول الله صلی الله علیه وسلّم له دی نه منع کړې او ویلی یې دي: چې دا د وړې کیڼکې ګوزار نه ښکار کوی او نه د ښمن

(c) ketabton.com: The Digital Library

منع کوي بلکې داغاښ ماتوي او سترګه را اوباسي» سعید وايي چې د عبدالله ورارۀ بیا دا کوزار ونه شروع کړل نو عبدالله ورته وویل چې زه تاته حدیث وایم چې رسول الله صلی الله علیه وسلّم دا کار منع کړی دی او ته بیا کوزار ونه کوی؟. زه به تاسره هیڅکله خبرې ونه کړم.

همدارنګه بل روایت کښې راځي:

عن زید بن اسلم.

عن ابن عمر قال دخلت علی النبی صلی الله علیه وسلم وعلی ازار یتقعقع فقال من هذا قلت عبد الله بن عمر قال ان کنت عبد الله فارفع ازارك فرفعت ازاری الی نصف الساقین فلم تزل ازرته حتی مات. رواه احمد.

زید بن اسلم د عبدالله بن عمر رضی الله عنه نه روایت کوي هغه وايي چې زه رسول الله صلی الله علیه وسلّم یا ندې ورننوتم او زما لونګ ؤ چې بنکته ځانګیده نو رسول الله صلی الله علیه وسلّم وویل چې دا څوك دی؟. ما ورته وویل چې عبدالله بن عمر. هغه وفرمایل چې که ته د الله بنده یې نو لنګ (پرتوګ) دی اوچت کړه نو ما خپل پرتوګ د پنډیو نیمایي پورې اوچت کړ. زید وايي چې د عبدالله پرتوګ ترمرګه پورې اوچت ؤ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو صحابه کرام زمونږ د ملایانو او یا عوامو په شان نه ؤ چې کله ورته حدیث ووېل شي نو هېڅ پروا پرې نه کوي بلکې ما وېل داسي خلك لیدلي چې ځانته د علم نسبت کوي او لویه دعوه لري خو کله چې ورته دغه رنګ حدیث ویل شوی لکه عبدالله بن عمر ته چې وویل شو نو هېڅ پروائې نه ده کړې بلکې استهزاء یې کړې ده وقد جربنا بذلك مراراً۔

د عبدالله بن عباس نه چا دیوی مسئلې په باره کښې پوښتنه وکړه نو عبدالله ورته په حدیث جواب ورکړ هغه سړي وویل چې عمر او ابوبکر داسي ویلي دي نو عبدالله بن عباس په غوسه شو او وې ویل:

یوشك ان تنزل علیکم حجارة من السماء اقول قال رسول الله صلّی الله علیه وسلّم و تقولون قال عمر و ابوبکر؟

تفسیر أضواء البیان ص۵۱۶ ج ـ ۷ ـ

مجموع فتاویٰ شیخ الاسلام ص۲۱۵ ج ـ ۲۰ ـ

نژدې ده چې په تاسو د آسمان نه تیږې راووریږي زه وایم چې رسول الله صلّی الله علیه وسلّم داسي ویلي او تاسو وایئ چې عمر او ابوبکر داسي ویلي دي"۔

نو صحابه ؤ د حدیث په مقابل کښې د عمر او ابوبکر

(c) ketabton.com: The Digital Library

رضی الله عنهما قول داسې بد گانه چې ورته يې وويل آسمان نه به دربا ندې تبږې نازل شي ـ لوکه عبدالله بن عباس چېرته اوس ژوندې وای او زمونږ دا زاندهٔ مقلدین يې ليدلي وای نو څه به يې ورته ويل چې دوي د هرپير، فقير او امام خبره په حديث مخکښې کوي.

همدارنګه په بل روايت کښې راځي:

عن ابن الحنظلية قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم نعم الرجل خريم الاسدى لولا طول جمته و اسبال إزاره فبلغ ذلك خريما فجعل يأخذ شفرة يقطع بها شعره الى اذنيه ورفع ازاره الى انصاف ساقيه.

رواه احمد.

ابن حنظليه نه روايت دی هغه وائي چې رسول الله صلی الله عليه وسلّم وفرمايل:

خريم اسدی ډېر ښه سړی دی خوکه د سر ويښتان يې ډېر اوږده نه وای او پرتوګ يې د ګيټګيو نه ښکته نه وای لو دا خبره خريم ته ورسيده لو هغه قيچی راواخيسته او ويښتا نئيې غوږونو نيما يې پورې غوڅ کړل او پرتوګ يې د پنډيو نيمائي پورې پورته کړه.

بل روايت کښې راځي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن عمران بن حصين قال قال رسول الله صلّى الله عليه وسلّم الحياء خير كله او ان الحياء خير كله فقال بشير بن كعب انا لنجد فى بعض الكتب او قال الحكمة ان منه سكينة ووقار لله عز وجل ومنه ضعفا فاعاد عمران الحديث و اعاد بشير مقالته حتى ذكر ذلك مرتين او ثلاثا فغضب عمران حتى احمرّ عيناه و قال أحدثك عن رسول الله صلى الله عليه وسلم و تعرض فيه لحديث الكتب ؟
رواه احمد

عمران بن حصين روایت دی هغه وائي چي رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمایلی دی چي حيا ټول خير دى او يا بى شكه حيا ټول خير دى نو بشير بن كعب وويل مونږ په ځينو كتابونو او يا حكمت كښى ليدلي دي چي ځينى د حيا نه سكون او وقار دى الله تعالى لره او ځيني ضعف دى نو عمران بيا حديث و وايه او بشير بيا خپله خبره وكړه تر دى چي دا خبره ئي دوه يا درى ځل وكړه نو عمران داسي په غصه شو چي سترګى ئي سرى شوى او وئي ويل چي زه درته د رسول الله صلى الله عليه وسلم حديث بيانوم او ته پكښى د كتابونو خبري كوى ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه وروسته

د هیچا اتباع پر مسلمانانو لازمه نده

لکه چې مخکښې مو یاد ونه و کړه الله تعالی پر خپلو بندګانو خپل اطاعت فرض کړیدی او بیایې د خپل رسول محمد صلی الله علیه وسلم اطاعت فرض کړیدی د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه وروسته د هیچا اطاعت په مونږ فرض ندی بلکې که د رسول الله صلی الله علیه وسلم په مقابل کښې چا د بل هرچا خبره ومنله نو هغه ګمراه شو او د امراؤ اطاعت هم د الله تعالی او د هغه د رسول صلی الله علیه وسلم د اطاعت لاندی دی او د الله په معصیت کښې د هغوی اطاعت نشته بلکې که د الله په معصیت یې امر کاوه بیا یې نه منل فرض دي په حدیث کښې راځي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن عبد الله بن ثابت قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم والذي نفس محمد بيده لو اصبح فيكم موسیٰ ثم اتبعتموه وتركتموني لضللتم ... الحديث ، رواه احمد

« عبدالله بن ثابت نه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي : قسم دی په هغه ذات چې د محمد نفس د هغه په لاس کښې دی که موسیٰ علیه السلام تاسې ته راغی او بیا مو د هغه تابعداری وکړه او زه مو پرېښودم نوار ومرو به گمراه شئ » .

نو د موسی علیه السلام تابعداري سره له دې چې هغه پېغمبر ؤ لکن د رسول الله صلی الله علیه وسلم په مقابل کښې د هغه منل گمراهي ده نو افسوس د هغه مقلدینو په حال چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم صحیح حدیث ورته ورسیږي او بیا د مذهب تقلید کوي او هغه حدیث نه مني نو ایا دا به گمراه نوي بلکې دا تر ټولو لوی گمراه دی .

همدارنگه حدیث کښې راځي :

عن جابر بن عبد الله رضي الله عنه قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم لا تسألوا أهل الكتاب عن شيء فإنهم لن يهدوكم وقد ضلوا فانكم إما أن تصدقوا بباطل او تكذبوا بحق فإنه لو كان موسى حياً بين اظهركم ما حلّ له إلا أن يتبعني . رواه احمد

(c) ketabton.com: The Digital Library

دجابر بن عبدالله رضی الله عنه نه روایت دی هغه وائي چي رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي :

"د اهل کتابو نه د هیڅ شي پوښتنه مکوئ ځکه چي هغوی هیڅکله تاسو ته سمه لاره نشي ښودلی او هغوی ګمراه شوي دي ځکه چي یا به تاسو د باطل تصدیق وکړئ او یا به د حق تکذیب وکړئ . او که موسی علیه السلام ژوندی وای ستاسو مینځ کښی نو هغه ته بل څه روا نه وُ غیر له دی چي زما تابعداري وکړی ."

او بل روایت کښی راځی چي رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دی:

"والذی نفس محمد بیده لو بدالکم موسی فاتبعتموه وترکتموني لضللتم عن سواء السبیل ولو کان حیاً وادرك نبوتی لاتبعنی ." رواه الدارمی من حدیث جابر

" قسم دی په هغه ذات چي د محمد نفس د هغه په لاس کښی دی که موسی علیه السلام تاسو ته راښکاره شی او د هغه تابعداری مووکړه او زه مو پریښودم نو د سمی لاری نه به بي لاری شئ او که موسی علیه السلام ژوندی وای او زما نبوت ئي میندلای وای نو اړ و مرو به ئي زما تابعداری کړی وه ؛

نو موسیٰ علیه السلام چي پیغمبر وُ که ژوندی وای هغه ته به د رسول الله صلی الله علیه وسلم د بعثت څخه وروسته د دېلچا اطاعت روا نه وُ نو بلچا ته به څرنګ روا شي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقلید رد

د اتباع الرسول په هکله د پر زیات خبرو دي هلکښې
ټول نصوص چي د اتباع په هکله ذکر شو د تقلید رد هم
پکښې وشو لکن د زیات وضاحت او تائید لپاره به زه د
لوستونکو لپاره د تقلید لغوی او اصطلاحی معنی وکړم او
بیا به د نصوصو په رڼا کې او د علماؤ د اقوالو په تائید د تقلید
رد وړاندې کړم ، که څه هم مونږ د الله تعالی په قرآنی
نصوصو او نبوی احادیثو سره د بل هر قسم استدلال څخه
مستغنی کړي یو ، خو بیا هم او بیا هم د دې لپاره به د علماؤ
اقوال ذکر کړو چي ځینو ناخبرو لوستونکو ته دا ښکاره
شي چي دا مسأله زمونږ د ځانګړی رأی او فکر نتیجه نده بلکې
ټول حق پرست محققین علماء زمونږ د دې کاروان ملګري
دي او د تقلید رد لدې کبله ضروري ګڼم چي د تقلید په
سبب په اسلامي امت کښی لوی تفرق او زیاتې شخړې
او اختلافات را منځته شویدي تردې چي خلك د قرآن او

(c) ketabton.com: The Digital Library

نبوي احاديثو څخه ډېر ليرې شويدي د اُمه کرا موږ په
هکله دومره غلو او زياتي شروع شويدي چې د هغوی اقوال
بلکې د هغوی څخه لا ندې د نورو زياتو خلکو اقوال د قرآن
او حديث په ځای استعماليږي او داسې استدلال پرې
منول کيږي چې ته به وائي دغه اقوال اسماني وحی ده عام
خلك د دين سره دومره نا آشنا شويدی چې د يوه متل او قرآن
ترمنځ يا د يوه شعر او حديث تر منځ يا د فقهاؤ د اقوالو او
نصوصو ترمنځ هيڅ تميز نشته بلکې که چېرته يو چا ته په ديني
مسئله کښې يو قرآنی ايت يا نبوی حديث بيان شي نو هغه
به سمدستي ددې په مقابله کښې د يوه عالم قول يا د
عبدالرحمن بابا يو شعر پيش کړی. عوام خو لا څه چې
ډېر علماء مونږ داسې ليدلي دي چې کله ورته يو حديث وويل
شي نو هغه په ډېر غضب سره د حديث د نه منلو لپاره
د خلکو اراء او اقوال وړاندې کړي نو مونږ حيران يو
چې دوی پدې نه پوهيږي چې د نص په مقابله کښې نور څه
دليل نشي کېدای او که سره د پوهې داسې کوي :

فإن كنت لاتدري فتلك مصيبة
وإن كنت تدري فالمصيبة أعظم

که نه پوهيږی او داسی کوی نو دا هم يو مصيبت دی او که
پوهيږی او سره د پوهې داسې کوي نو بيا خو ډېر لوی مصيبت
دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقليد لغوي معنی :

تقليد د تفعيل د باب څخه مصدر دی او د «قلادة» د مادې څخه اخيستل شوی دی ، قلادة هغه غاړکی او غړوندۍ ته ويل کېږي چې د څناورو او چارپايانو په غاړه کښې اچول کېږي نو تقليد په لغت کښې غړوندي په غاړه کښې اچولو ته وائی لکه د حديثو په کتابونو کښې «باب تقليد الغنم» يا «تقليد الإبل» راځي يعني د حج په مناسکو کښې هغه د هديې څاروي په غاړه کښې غاړکی اچول او غړوندی اچول .

د تقليد اصطلاحي معنی :

تقليد په اصطلاح کښې د يو چا خبره بې دليله منلو ته وائی ، لکه چې امام ابن القيم د تقليد اصطلاحي معنی داسې را نقلوي

«التقليد معناه في الشرع الرجوع إلى قول لا حجة لقائله عليه وذلك ممنوع منه في الشريعة والإتباع ما ثبت عليه حجة» . اعلام الموقعين ص ۱۷۸ ج - ۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقلید معنیٰ په اصطلاح کښې دا دہ چې یو داسې قول اوخبرې ته رجوع کول دي چې د هغه ویونکی ته پری دلیل وی او دا په شریعت کښې منع دی او اتباع دی ته وائي چې دلیل پری ثابت وی» ملا علی قاری حنفی په خپل کتاب شرح قصیدۃ امالی ص۳٤ طبع دهلی کښې لیکی.

«والتقلید قبول قول الغیر بلا دلیل فکانه لقبوله جعله قلادة فی عنقه»

«تقلید د بل چاخبرہ منل دی بې دلیله، نو دا د دی د قبول له کبله داسې شو لکه چه دا خبره یې یوه غاړه کې او غړوندي کړ او په خپله غاړه کښې یې واچاوه»

همدارنګه مسلم الثبوت کښې راځی:

«التقلید العمل بقول الغیر من غیر حجة»

«تقلید د بل چا په خبره بې دلیله عمل کول دی»

مختصر ابن حاجب د تقلید معنیٰ داسې کوی:

«التقلید العمل بقول غیرك من غیر حجة - مختصر ابن حاجب ص۲۳۱

تقلید دی ته وائې چې ته د بل چا په خبره بې دلیله عمل وکړې.

همدارنګه.

تقلید ته علم نه ویل کیږي او مقلد ته عالم نه ویل کیږي

(c) ketabton.com: The Digital Library

لکه چې امام ابن قیم رحمه الله د علماؤ څخه دا قول را نقلوي :

« أجمع الناس على أن المقلد ليس معدودا من اهل العلم وأن العلم معرفة الحق بدليله » . اعلام الموقعين ص ٧ ج ١

« خلکو پدې اجماع کړیده چې مقلد په علماؤ کښې نه شمېرل کېږي العلم د حق معرفت دی په خپل دلیل باندی » .

په قرآن کریم کښې داسې آیتونه ډېر زیات دي چې علماء په هغې باندې د تقلید په رد کښې استدلال کوي ،

الله تعالی فرمائي : اتخذوا احبارهم ورهبانهم اربابا من دون الله ...... الآیة » (التوبه - ٣١ -)

ذوی (مشرکانو) خپل علماء او پیران په ربوبیت نیولی د الله نه سوا » .

دغه آیت چې کله عدی بن حاتم د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه واورېده نو ددې په تفسیر کښې ئې د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه پوښتنه وکړه چې مونږ خو ئې عبادت نه دی کړی نو رسول الله صلی الله علیه وسلم ورته وفرمایل :

« أليس يحرمون ما احل الله فتحرمونه ويحلون ما حرم الله فتحلونه »

ایا داسې نه وو چې هغوی به هغه څه حرام کړل چې الله حلال کړي وو نو تاسو به حرام گڼل او هغوی به هغه څه حلال

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړل چې الله حرام کړي وُ نو تاسو به حلال ګڼل ؟.

عدی بن حاتم وويل چې همدا سې وه نو رسول الله صلی الله علیه وسلّم ورته وویل :

« فتلك عبادتهم ». « همدا د هغوی عبادت وُ .

رواه احمد والترمذی .

نود دی نه معلومه شوه چې یهودو او نصاراؤ د خپلو علماؤ بې دلیله تقلید کړی وُ او همدغه تقلید شرك دی او کوم مقلد چې د چا تقلید کوی هغه یې په ربوبیت ونیوه.

او الله تعالی فرمایي :

« وَكَذٰلِكَ مَآ اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِيْ قَرْيَةٍ مِّنْ نَّذِيْرٍ اِلَّا قَالَ مُتْرَفُوْهَآ ۙ اِنَّا وَجَدْنَآ اٰبَآءَنَا عَلٰٓى اُمَّةٍ وَّاِنَّا عَلٰٓى اٰثٰرِهِمْ مُّقْتَدُوْنَ ۝ » سورة زخرف ۲۳ -

« او همدارنګه موږ تا نه مخکښې په هیڅ یوه کلی کښې ویره ونکی ندی لیږلي مګر هغو عیاشو خلکو ویل چې موږ خپل پلاران په یوه دین موندلی دی او موږ د هغو د قدمونو پسې اقتدا کوو » او د پلارانو تا بعداری یې بې دلیله د وحی په مقابل کښې کوله.

او الله تعالی فرمایي :

اِذْ تَبَرَّاَ الَّذِيْنَ اتُّبِعُوْا مِنَ الَّذِيْنَ اتَّبَعُوْا وَرَاَوُا الْعَذَابَ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وَ تَقَطَّعَتْ بِهِمُ الْاَسْبَابُ . وَقَالَ الَّذِيْنَ اتَّبَعُوْا لَوْ اَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَتَبَرَّاَ مِنْهُمْ كَمَا تَبَرَّؤُا مِنَّا كَذٰلِكَ يُرِيْهِمُ اللّٰهُ اَعْمَالَهُمْ حَسَرَاتٍ عَلَيْهِمْ وَمَا هُمْ بِخَارِجِيْنَ مِنَ النَّارِ ه

سورة البقرة ١٦٦ – ١٦٧ -

کله چې بېزار شي هغه کسان چې تابعداري يې شوې ده د هغو کسانو نه چې د دوی تابعداري يې کړېده او عذاب وګوري او ټولې وسيلې پرې ختمې شي. او هغه کسان به ووائي چې د نورو تابعداري يې کړېده کاش چې مونږ يو ځل دنيا ته واپس شوی وای نو د دوی (مشرانو) څخه به داسې بېزاره شو لکه چې مونږ نه بېزاره شوي دي همدارنګه الله دوی ته خپل عملونه ورښائي چې په دوی باندې به افسوس وي او دوی به دا ورڅخه نه وځي».

او الله تعالی فرمائي:

«وَاِذَا قِيْلَ لَهُمْ تَعَالَوْا اِلٰى مَا اَنْزَلَ اللّٰهُ وَاِلَى الرَّسُوْلِ قَالُوْا حَسْبُنَا مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا اَوَلَوْ كَانَ آبَاؤُهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُوْنَ»

سورة المائدة – ١٠٤ -

او کله چې دوی ته وويل شي چې راشئ هغه کتاب ته چې الله رالېږلی او رسول ته نو وائي چې مونږ ته هغه څه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بس دي چې خپل پلاران مو پرې موندلي دي. اګر که د دوی پلاران په هیڅ شي نه پوهېږي او نه په هدایت دي»

او الله تعالی فرمايي:

وَقَالُوا رَبَّنَا إِنَّا أَطَعْنَا سَادَتَنَا وَكُبَرَاءَنَا فَأَضَلُّونَا السَّبِيلَا»

سورة الاحزاب ٦٧

او وبه وايي چې ای ربه مونږ د خپلو سردارانو او لويانو منلی وو نو مونږ ئې سمه لاره ورکه کړيوه»

علامه شنقيطي ددی ايت لاندې ليکي:

ومثل هذا في القرآن كثير من ذم تقليد الآباء والرؤساء وقد احتج العلماء بهذه الأيات في ابطال التقليد ولم يمنعهم كفر اولئك من الاحتجاج بها لأن التشبيه لم يقع من جهة كفر احدهما وإيمان الآخر وإنما وقع التشبيه بين التقليدين بغير حجة للمقلد كما لو قلد رجل فكفر وقلد آخر فأذنب وقلد آخر في مسألة دنياه فأخطأ وجهها كان كل واحد ملوماً على التقليد بغير حجة.

تفسير اضواء البيان ص ٤٩١ ج ١

پدې ډول د پلرونو او مشرانو د تقليد بدي په قرآن کريم کښې ډېره زياته ده.

د تقليد په باطلولو علماؤ پدې آيتونو دليل نيولی دی او

(c) ketabton.com: The Digital Library

د هغه مخکنیو کفر علماء پدی ایتونو د دلیل نیولو څخه ندی منعه کړي ځکه چي تشبیه پدی کښی نده چي یو کافر او بل مسلمان دی بلکې تشبیه د هغه مقلدینو په منځ کښی واقع شویده چي د خپل مشر بی دلیله منل کوي ، او دا داسی ده لکه یو سړی تقلید وکړي نو کافر شي بل تقلید وکړي گناهګار شی او بل د دنیا په کار کښی تقلید وکړي نو هغه د صحیح طریقي څخه خطا شی نو دا هر یو په بی دلیله تقلید باندی ملامت دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقلید کله شروع شو

رسول الله صلی الله علیه وسلم چې کوم پېړۍ ته خیر القرون ویلي دي یعنې په اولنیو درې پېړیو کښې تقلید هیڅ وجود نه لاره بلکې دیني مسائل به د قرآن او احادیثو څخه زده کېدل او په هغې به عمل کېده د کوم عالم څخه به چې چا د کومې مسئلې په هکله پوښتنه وکړه نو هغه به د کتاب الله او سنة الرسول (قرآن او حدیث) په استدلال جواب ورکاوه او د خلکو رأیو پسې تلل نه وو.

محدث دهلوي شاه ولی الله رح وائي:

اعلم ان الناس کانوا قبل المائة الرابعة غیر مجتمعین علی التقلید الخالص لمذهب واحد بعینه.

حجة الله البالغة ص۱۲۲

"پوه شه چې د څلورمې صدۍ نه مخکښې خلک د یوه خاص مذهب په تقلید باندې نه وو راټول شوي."

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدارنګه شاه ولی الله په خپله رساله "الانصاف" ص۵۹ کښې لیکی:

"اعلم أن الناس فی المائة الأولی والثانیة غیر مجتمعین علی التقلید لمذهب واحد بعینه."

یوه شه چې په اوله او دوهمه هجري پیړۍ کښې خلک دیوه شخص په تقلید راټول نه وو.

شیخ خجندی وائي:

"فالسلف لا یعرفون ذلک وکانوا لا یقلدون إلا صاحب الشرع صلی الله علیه وسلم وقد صح اجماع الصحابة والتابعین وتابعیهم باحسان من السلف الصالحین علی المنع من أن یقصد انسان إلی قول بعینه فمن اخذ بجمیع اقوال أبي حنیفة او جمیع أقوال مالک او اقوال الشافعی او جمیع أقوال أحمد او غیرهم ولم یعتمد علی ما جاء فی الکتاب والسنة فقد خالف اجماع الامة کلها واتبع غیر سبیل المؤمنین." هدیة السلطان ص۱۲

سلف صالحین د تقلید نه پېژني او د صاحب الشرع یعنی رسول الله صلی الله علیه وسلم نه غیر د بل چا تقلید یې نه کاوه او د سلف صالحینو یعنی صحابهؤ تابعینو او تبع تابعینو اجماع صحیح ثابته ده چې هغوی دا کار منع کاوه چې یو انسان یو اځی د یوه شخص قول

(c) ketabton.com: The Digital Library

پسې روان وي نو چا چې د ابو حنيفه ټول اقوال واخيستل يا يې د مالك ټول اقوال واخيستل يا يې د شافعي ټول اقوال واخيستل، يا يې د احمد ټول اقوال واخيستل او يا يې د بل چا ټول اقوال واخيستل او په هغو احكامو يې اعتماد ونه كړ چې په كتاب او سنت (قرآن او حديثو) كښې راغلي دي - نو د غه شخص د ټول امت د اجماع څخه مخالفت وكړ او د مؤمنانو نه پرته د بلې لارې تابعداري يې وكړه.

علامه خجندي ليكي:

وهذه المذاهب أمور مبتدعة حدثت بعد القرون الثلاثة.

هدية السلطان ص١

او دا مذاهب د بدعت كارونه دي چې د درې صديو (پيړيو) څخه وروسته پيدا شوي دي.

امام ابن قيم رحمه الله د تقليد او مقلدينو په هكله داسې وايي:

وانما حدثت هذه البدعة في القرن الرابع المذموم على لسان رسول الله صلى الله عليه وسلم، فالمقلدون لمتبوعهم في جميع ما قالوه يبيحون به الفروج والدماء والاموال ويحرمونها ولا يدرون اذلك صواب ام خطأ على خطر عظيم ولهم بين يدي الله موقف شديد يعلم فيه من قال على الله ما لا

(c) ketabton.com: The Digital Library

يعلم انه لم يكن على شئ .

اعلام الموقعين ص۱۸۹ ج ۲

داد تقليد بدعت څلورمې صدۍ چې رسول الله صلى الله عليه وسلّم ورته بده ويلې د دې نه وروسته پيدا شوې نومقلدين دخپلو مشرانو په ټولو اقوالو نرجونر (دبنځو عورتونر) او وينې او مالونه رواکوي، او ناروا کوي او پدې نه پوهيږي چې دا خبره صحيح ده او که خطا ده. او دوې په دې کارونو سره په يو لوې خطر کښې واقع شوي دي. اودوي لپاره د الله په مخ کښې ډير سخت مقام دې چې په الله هغه څه ويل چې پرې نه پوهيده بيا به په دې پوره شي چې مونږ په هيڅ دليل نه وُ».

علامه شنقيطي په خپل تفسير اضواء البيان کښې ليکې :

فتقليد العالم المعين من بدع القرن الرابع ومن يدعى خلاف ذلك فليعين لنا رجلاً واحداً من القرون الثلاثة الاول التزم مذهب رجل واحد معين ولن يستطيع ذلك أبدا لأنه لم يقع البتة».

تفسير اضواء البيان ص۴۸۸-۴۸۹ ج ۷

ديوه معلوم او ټاکلې عالم تقليد کول دڅلورم قرن

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بدعاتو څخه دی اوکه څوك د دی خلاف دعوه لری لوموړی ته دی د دری اولنیو هجری پیړیو نه یو سړی راپه ګوته کړی چی هغه دیوه ټاکلی سړی د مذهب تقلید په ځان لازم کړی وی، او دا کار هیڅکله نه شي کولی ځکه چی داسی هیڅ شوی نه دی ".

همدارنګه لوړ ډېر زیات علماء لیکی چی تقلید یو بدعت دی چی د خیرالقرون څخه وروسته پیدا شوی دی نو زه د هغه مقلدینو څخه پوښتنه کوم چی هغوی دین په څلورو مذهبونو کښې محصور او محدود ګڼېي او دیوه تابعداری اسلام ګڼېي بلکې د اوسنی زمانی ځینو مقلدینو دا هم لیکلی دی چی «بی مذهبه دله مسلمان نه کیدای شي» نو زه ورته وایم چی د دغه مذهبونو د پیدا کیدو نه مخکښې او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د وفات نه وروسته خلك د چا په مذهب وو؟ آیا هغوی مسلمانان وو او که نه صحابه کرام، تابعین او تبع تابعین دچا په مذهب وو آیا هغوی مسلمانان وو اوکه نه؟ آیا هغه امام چی ته یې تقلید کوی هغه دچا په مذهب وو؟ د هغه پلار دچا په مذهب وو ایا دغه ستا امام او د هغه پلار مسلمانان وو اوکه نه؟ که د دی ټولو سوالونو ځواب دا وی چی دغه خلك

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټول مسلمانان ژ نو بیا تا دغه فتوی په کوم دلیل اوکوم جرأت سره په دغه ټولو مخکنیو او وروستنیو خلکو ولګوله ایا د الله نه نه ویریږي ؟ آیا په قبر کښې به تا څخه دا پوښتنه کیږي چې ته دچا په مذهب وی ایا د قیامت په ورځ به تا څخه دا پوښتنه کیږي چې تا ولی د فلانی امام خبره نه وه منلی ؟ اوکه تا څخه به دا پوښتنه کیږي چې آیا تا د الله تعالیٰ او د هغه د رسول صلی الله علیه وسلم خبره منلی وه اوکه نه ؟ ضرور به داسې یوه ورځ راځی چې ته او ستا په څیر نور ډیر ړانده مقلدین به د الله په مخ کښې ولاړ وی او الله تعالیٰ به درته وایئ چې په کوم دلیل دی حلال اوحرام جوړ کړی ژ ؟ په کوم دلیل دی دیوه غیر معصوم خبره منلې وه ؟ او په کوم دلیل دی دغه غیر معصوم د ربوبیت او رسالت درجې ته رسولای ژ ؟ ولی دی زما د رلیږل شوی رسول خبره نه وه منلی ؟ ایا ما تا ته نه ژ ویلی چې : مَا اٰتَاكُمُ الرَّسُوْلُ فَخُذُوْهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوْا » آیا ما تاسو ته نه ژ ویلی چې « لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِيْ رَسُوْلِ اللّٰهِ اسوة حسنة » .

نو راشه ای مقلده اوس دی وخت دی الله څخه دخپلو تیرو اعمالو مغفرت وغواړه اوپه اخلاص سره توبه وباسه

(c) ketabton.com: The Digital Library

او یواځی د الله تعالی کتاب او د هغه د رالیږلی شوی اخری رسول محمد صلی الله علیه وسلم د احادیثو پیروی وکړه او د فلان او فلان خبری پریږده د هغه ورځی څخه کښی د ځان د خلاصون په فکر کښی شه چې هلته به بیا نه دنیا ته راتلل وي او نه به بیا پښېماني څه فائده لري.

امام ابن قیم الجوزیة په خپل کتاب اعلام الموقعین کښې د څلورمی صدی په هکله داسې وائي:

«وکان دین الله سبحانه و تعالیٰ أجل فی صدورهم، و اعظم فی نفوسهم، من ان یقدموا علیه رأیاً او معقولاً او تقلیداً او قیاساً».

اعلام الموقعین ص ٦ ج ۱

د هغو په سینو کښې د الله تعالیٰ د دین دی نه ډیر لوړ مقام ؤ او د هغوی په زړونو کښې د دې نه ډیر لوی ؤ چې په دې دین باندې رایه، عقلی امور، تقلید او یا قیاس مخکښې کړي.

نو د دی نه معلومه شوه چې تر څلورمی صدی پورې تقلید نه ؤ بلکه امام ابن قیم د څلورمی صدی د علماؤ د اتباعو د اولنی پړاؤ په هکله هم داسې وائي:

« زاهدین فی التعصب للرجال واقفین مع الحجة والاستدلال

(c) ketabton.com: The Digital Library

يسيرون مع الحق أين سارت ركائبه» اعلام الموقعين ص ج-۱

«هغوی د سرو لپاره د مذهبی تعصب څخه ځان ساته او د حجت او دلیل سره ولاړ ؤ د حق سره لکه برچې هرخوا ته روانې وی هغوی به هماغه لور ته تلل»

یعنی دا به یې نه ویل چې زما امام او مقتدا داسې ویلی دی نو زه به همدا منم او د بل چا به نه منم اګر چې د بل چا خبره د حجت او دلیل په اساس حق وی بلکه هرچا به چې ورته حق وویل هغه به یې منل داسې نه ؤ لکه زمونږ د زمانې مقلدین چې حق ورته څرګند شي او خپله پرې هم اعتراف وکړی لکن مذهبی تعصب پرې دومره غالب وی چې هغه حقه خبره نه منی او هغه د مذهب خبره یې ټینګه کړې وی. د مثال په توګه به زه تاسو ته د حنفی مذهب د یوه متعصب مقلد خبره رانقل کړم:

محمود حسن بن ذوالفقار علی الدیوبندی په ترمذی باندې تقریر لیکلی دی په هغه کښې یوه مسئله دا ده چې:

عبد الله بن عمر وائی رسول الله صلی الله علیه وسلّم فرمایلی دي:

«البیعان بالخیار مالم یتفرقا» رواه البخاری ومسلم وابو داؤد والترمذي واللفظ له.

(c) ketabton.com: The Digital Library

«اخیستونکی او خرڅونکی ترهغه پورې خیار لري چې تر څو جلا شوی نه وی».

پدې کښې اختلاف دی امام احمد، امام شافعي او عام محدثین وائي چې د دی تفرق څخه مراد تفرق بالأبدان دی یعني بایع او مشتري ترهغه پورې اختیار لري ترڅو چې د هغه ځای څخه تللی نه وی. او ابوحنیفة وائي ددې تفرق څخه مراد تفرق بالکلام دی یعنې کله چې بایع وویل چې ما په تا خرڅ کړی او مشتری وویل چې ما اخیستی نو بیا اختیار نه لري.

د دې حدیث راوی عبدالله بن عمر رضی الله عنهما د عمل څخه د محدثینو د مذهب تائید کېږي ځکه چې هغه به کله څه شی واخیست او یا به یې خرڅ کړ نو هغه ځای څخه به روان شو د دی لپاره چې بیع واجب شی لکه دا عمل یې امام ترمذی په $\frac{ص ٢٣٦}{١-ج}$ کښې ذکر کړی دی. همدا رنګه نور ډېر زیات احادیث په دی دلالت کوی چې مراد د تفرق څخه تفرق با لأبدان دی. او عجیبه خبره خو دا ده چې د احنافو دا مذهب دی چې راوی کله د روایت څخه خلاف وکړی نو د هغه راوی به عمل اخیستل کېږي. او راوی چې د کوم حدیث روایت کړی دی هغه به پرېښودل کېږی

(c) ketabton.com: The Digital Library

او دا أصل هم غلط دی ځکه چې مونږ د رسول الله صلّی الله علیه وسلّم په إتباع مأمور یو نه د بل چا په اتباع.

او د هٔدی فاسد اصل په اساس احنافو د ډیرو زیاتو احادیثو خلاف کړی دی چې د هغې ذکر اوس د بحث څخه مونږ لیری کوی.

لکن د دی سره سره هم پدې ځای کښې احنافو د مذکور حدیث او د عبد الله بن عمر رضی الله عنهما د عمل خلاف کړی دی. نو محمود حسن دیوبندی پدې حدیث باندې د ډیر بحث نه وروسته داسې لیکی:

«فالحاصل إن مسئلة الخیار من مهمات المسائل و خالف أبوحنیفة فیه الجمهور وکثیراً من الناس من المتقدمین والمتأخرین صنفوا رسائل فی تردید مذهبه فی هذه المسئلة ورجح مولانا شاه ولی الله المحدث دهلوی قدس سره فی رسائل مذهب الشافعی من جهة الأحادیث والنصوص وکذلك قال شیخنا مد ظله یترجح مذهبه وقال: الحق والإنصاف ان الترجیح للشافعی فی هذه المسألة ونحن مقلدون یجب علینا تقلید امامنا إبی حنیفة». تقریر الترمذی ـ لمحمود حسن الدیوبندی ص۳۵ ط۳۶ «حاصل دا دی چې د خیار مسئلهٔ د ډیرو مهمو مسائلو څخه ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

او ابوحنیفة پدی کښي د جمهورو علماؤ او د مخکنیو او
وروستنیو ډېرو خلکو خلاف کړی او پدی مسئله کښي
مخکنیو او وروستنیو ډېرو علماؤ د ابوحنیفة د مذهب
په خلاف او تردید کښي ډېری رسالی لیکی دی. او محدث
دهلوی شاه ولی الله هم پخپلو رسالو کښي د احادیثو او
نصوصو له أمله د شافعي مذهب ته ترجیح ورکړی. او همدارنګه
زموږ استاذ هم ویلی دی چي د شافعي مذهب صحیح دی
او ویلی یې دی چي حق او انصاف دا دی چي پدی مسئله
کښي ترجیح د شافعي طرفته ده. لکن موږ مقلدین یو او
موږ باندي د خپل امام تقلید واجب دی.»

نو دا څومره د افسوس خبره ده چي یو سړی
احادیث او نصوص، حق او انصاف پرېږدی
او د مذهب پسی ځی که دارنګه تقلید شرك نه وی نو اخر شرك
به څه وی.

او د دی تقلید د مرض سبب او علت دا دی چي د
قرآن او حدیثو څخه د دغه علماؤ خلك لیری کړی دی د فقهاؤ
اقوال او دیونان فلسفي یې دین ګڼلی او قرآن او حدیث
یې شاته غورځولی نو همدغسي علماؤ ته یو حق پرست عالم
داسي وائي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ا يـــا علماء الهند طال بقاءكم
و زال بفضل الله عنكم بـلاءكم
رجوتم بعلم العقل فوز سعادة
وأخشى عليكم ان يخيب رجاكم
فلا فى تصانيف الاثير هدا ية
ولا فى اشارات ابن سينا شفاءكم
ولا طلعت شمس الهدى من مطالع
فأوراقها ديجوركم لا ضياءكم
ولا كان شرح الصدر للصدر شارحا
بل ازداد منه فى الصدور صداءكم
وبازغة لا ضوء فيها اذا بدت
واظلم منها كالليالى ذكاءكم
وسلمكم مما يفيد تسفلا
ليس به نحو العلى ارتقاءكم
فما علمكم يوم المعاد بنافع
فيا ويلتى ما ذا يكون جزاءكم
أخذتم علوم الكفر شرعاً كأنما
فلاسفة اليونان هم انبياءكم

(c) ketabton.com: The Digital Library

مرضتم فزدتم علة فوق علة
تداووا بعلم الشرع فهو دواءكم
صحاح حديث المصطفیٰ وحسانه
شفاء عجیب فلیزل منه داءكم

ترجمه:

ای د هند علماؤ د ډېر وخته پورې ژوندی اوسئ او د الله په فضل دی تاسو ته ستاسو بیمارۍ لیرې شي د عقل په علم باندې د اخرت د نیکې بختۍ امید لرئ، او ویرېږم چې ستاسو دا امید به برباد شی، نه د اثیر په تصانیفو کښې هدایت شته، او نه د ابن سینا په بندیخانو کښې، د هدایت لمر د مطالعو څخه نه دی ختلی، د دی کتابونو پاڼې تر لیاره تیارې دی او رڼا نده، د صدر شرحې کښې د سینې پراخی نشته، بلکې ستاسو سینو کښې له دی نور هم درد زیات شو، کله چې دا کتابونه د شمس بازغه ښکاره شي نو هیڅ رڼا پکښې نه وی، او د دی نه هم د شپې غوندی ستاسو ذکاء زیاته تیاره ده، او سُلم کتاب لوړ هم رانښکته کول کوی، او پورته خواته تاسو نشی پورته کولای، نو د قیامت په ورځ دا ستاسو علم تاسو ته هیڅ

(c) ketabton.com: The Digital Library

فائده نه رسوی، نو های أفسوس چې ستاسو بر څه جزاء وی، تاسو دکفر علومو نه شرعه جوړه کړی ده، داسې ښکاری لکه چې دیونان فلاسفه ستاسو أنبیاء وی".

تاسو ناجوړه شوی یاست او مرضونو ډیر شوی دی، نو دشرعی په علم دواء وکړی چې دا ستاسو دارو دی د رسول الله صلی الله علیه وسلّم صحیح او یاحسن احادیث یوه عجیبه شفا ده نو په هغې دی ستاسو مرض لیری شی.

څه عجیبه دارو یې روحی بیمارانو ته وښودل نو راځه ای دشرك، تقلید او بدعت بیمارانو په قرآن او حدیثو باندې دخپلو روحی امراضو دارو وکړئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقلید رد د سلف صالحینو څلورو امامانو

او نورو د امت د علماؤ د اقوالو په تأیید

ټولو سلف صالحینو، څلورو مشهورو امامانو او د اسلامی امت نامتو علماؤ د تقلید رد کړی دی چې د هغوی ځینې اقوال به د نمونې په شکل ځه لوستونکو ته را نقل کړم.

په یوه روایت کښې راځی:

عن ابن عباس قال لیس منا أحد الا یؤخذ من قوله ویدع غیر النبی صلی الله علیه وسلم. رواه احمد

د عبدالله بن عباس رضی الله عنه نه روایت دی هغه وائي چې زمونږ نه هیڅ یو کس نشته مګر د هغه ځینې خبره به اخیستل کیږی او ځینې به پرې منوول کیږی غیر د نبی کریم صلی الله علیه وسلم نه».

هلا رنکه

عبد الله بن مسعود رضی الله عنه وائي:

لا یقلدن أحدکم دینه رجلاً ان آمن آمن وان کفر کفر فانه لا أسوة فی الشر « اعلام الموقعین ص۱۷٦ ج-۲ تفسیر اضواء البیان ص۴۹٤ ج-۷

ستاسو یو کس دی په دین کښې دیوه سړی څخه تقلید

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه کوی چې که هغه ایمان راوړي نو دا هم ایمان راوړي او که هغه کافر شو دا هم کافرکیږي ځکه چې په شرک تابعداری نښته.

شیخ الاسلام ابن تیمیة وائي:

وهؤلاء الأئمة الاربعة رضي الله عنهم قد نهوا الناس عن تقلیدهم في كل ما يقولونه

مجموع فتاوى ص ۲۱۱ ج ۲۰ - دغه څلور امامان دي چې خلک يې د دوی په هره خبره کښې د تقلید څخه منع کړي دي.

امام ابن قیم وائي:-

وقد نهي الائمة الاربعة عن تقلیدهم و ذموا من أخذ اقوالهم بغیر حجة» اعلام الموقعین ص ۱۸۱ ج ۲.

څلورو امامانو (ابوحنیفة، مالک، شافعي او احمد) د خپل تقلید څخه خلک منع کړي دي او چا چې د هغوی اقوال بې دلیله واخیستل هغه ته امامانو بد ویلي دي».

علامه شنقیطي وائي:

اعلم أن الائمة الاربعة رحمهم الله متفقون على منع تقلیدهم التقلید الاعمی الذی یتعصب له من یدعون انهم اتباعهم ولوكانوا أتباعهم حقاً لما خالفوهم فی تقليد هم الذی منعوا منه ونهوا عنه»

تفسیر اضواء البیان ص ۵۳۹ ج ۷.

(c) ketabton.com: The Digital Library

«پوره شه چې څلور امامان رحمهم الله د هغوی د تقلید په منع متفق دي داسې رونه تقلید چې ځینې هغه متعصبین خلك یې کوي او دا دعوه لري چې موږ د دی امامانو تابعدار یو، نو که دوی د هغه امامانو په حقه تابعدار وای دوی بر د هغوی داسې خلاف نه وُکړی چې هغوی تقلید منع کړی دی او دوی یې تقلید کوی».

امام ابو حنیفه وائي:

لاینبغی لمن لم یعرف دلیلی ان یفتی بکلامی»

حجة الله البالغة ص۳۴۱.

«چا ته دا مناسب ندي چې زما دلیل یې نه وی پیژندلی او زما په خبره فتویٰ ورکړی».

نو اوسنی حنفیان دا امام ابو حنیفه د دی قول نه مخالف دی ځکه چې د هغه دلائل ورته په ډیرو ځایو کښې معلوم نه وی او د هغه په مذهب فتویٰ ورکوی.

امام ابو حنیفه وائي:

اذا قلت قولاً وکتاب الله یخالفه فاترکوا قولی لکتاب الله.

کله چې ما څه خبره وکړه او د الله د کتاب نه مخالفه وه نو زما خبره د الله کتاب لپاره پریږدی».

(c) ketabton.com: The Digital Library

چا ورته وویل که د رسول الله صلی الله علیه وسلم قول یې مخالف وي؟

هغه وویل:

«اترکوا قولی لخبر الرسول صلّی الله علیه وسلّم.»

«زما خبره د رسول الله صلّی الله علیه وسلم د حدیث لپاره هم پرېږدئ»

چا ورته وویل: که د صحابه وو قول یې مخالف وي.

هغه وویل:

ص١٩

«اترکوا قولی لقول الصحابة». فتح المجید ۵۴۵ هدیة السلطان

زما قول د صحابه وو قول لپاره هم پرېږدئ»

او د هغه حنفیانو په حال زیات افسوس دی چې صحیح

حدیث ورته ورسېږي خو بیا هم د امام ابوحنیفه

خبره نه پرېږدي هغه ورته وائي چې ماپرېږده او

دوی وائي چې نه مونږ به تا نه پرېږدو.

امام ابوحنیفه وائي:

«إیاکم والقول فی دین الله تعالیٰ بالرأی وعلیکم باتباع

السنة فمن خرج عنها ضل»

المیزان الکبریٰ للشعرانی ص ٨ ج ١

«تاسو ځان وساتئ د الله تعالیٰ په دین کښې د رأیې نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

او تاسو هر و مرود سنتو اتباع وکړئ او څوک چې د سنتو څخه ووت گمراه شو».

امام مالك رح وائي:

«ما منا الا راد و مردود عليه إلا صاحب هذا القبر صلى الله عليه وسلم». فتح المجيد ص۱۹۰

«زمونږ نه هیڅ یوکس نشته مګر هغه باندې خیله خبره بېرته وا پس کېږی او نه منل کېږي غیر د دی قبر والا نه یعنی د نبی کریم صلى الله علیه وسلم قبر ته ئې اشاره وکړه».

امام مالك وائي:

«انما انا بشر أخطئ وأصيب فانظروا فی رأیي فکل ما وافق الکتاب والسنة فخذو به وکل ما لم یوافق الکتاب والسنة فاترکوه» تفسیر اضواء البیان ص۲۹ ۷-۶۰.

«بی شکه زه بشر یم کله خطا کېږم او کله حق ته رسېږم نو زما رایه وګورئ زما هره رأیه چې د قرآن او حدیثو سره موافقه وه نو وا ئې خلئ او کومه چې د قرآن او حدیثو سره موافقه نه وه نو پرې ئې ږدئ».

امام شافعی رح وائي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

مثل الذی یطلب العلم بلا حجة کمثل حاطب لیل یحمل حزمة حطب وفیه افعیٰ تلدغه وهو لایدری».

اعلام الموقعین ص۱۸۱ ج-۳

«د هغه چا مثال چې د بې دلیله علم طلب کوی د هغه چا په شان دی چې د شپې خاشاك را تولوی یوه کیږده را واخلی او په هغې کښې ماروی هغه یې وچیچی او دا پرې نه پوهیږي».

همدارنګه وائی:

اذا صح الحدیث فهو مذهبی» تفسیر اضواء البیان ص۵٤۱ ج-۷

کله چې حدیث صحیح ثابت شو نو همدا زما مذهب دی.

همدارنګه امام شافعی وائی:

«أجمع المسلمون علی ان من استبانت له سنة رسول الله صلی الله علیه وسلم لم یکن له ان یدعها لقول احد من الناس».

اعلام الموقعین لإبن القیم ص۷ ج-۱

مسلمانانو پدی اجماع کړیده چې چاته د رسول الله صلی الله علیه وسلم سنت ښکاره شونو هغه ته دا روا نده چې دغه سنت په خلکو کښې د یو چا د قول له امله پریږدي.

امام شافعی وائی:

«إذا صح الحدیث بما یخالف قولی فاضربوا بقولی الحائط»

(c) ketabton.com: The Digital Library

وإذا رأيت الحجة موضوعة على الطريق فهي قولي".

مجموع فتاوى ص۲۱۱ ج۲۰

"كله چې صحيح حديث راغي او زما دقول مخالف وي نو زما خبره په ديوال وولئ اوكله چې تا دليل وليد چې په لاره كښې ايښى وي نو هغه زما قول دى".

امام احمد وائي :

"لا تقلدني ولا تقلد مالكاً ولا الثوري ولا الأوزاعي و خذ من حيث أخذوا".

وقال: "من قلة فقه الرجل ان يقلد دينه الرجال".

اعلام الموقعين ص۱۸۲ ج۲ . مجموع فتاوى ص۲۱۲ ج۲۰

زما تقليد هم مه كوئ او د مالك سفيان ثوري او اوزاعي تقليد هم مه كوئ او د هغه ځاى څخه دين واخله چې هغوى اخيستى (قرآن او حديثو څخه) او وائي چې" ديوه سړي د ناپوهۍ او فقاهت دكموالي څخه داهم ده چې خپل دين د سړيو نه تقليدوي".

امام احمد وائي :

عجبت لقوم عرفوا الإسناد وصحته ويذهبون إلى رأي سفيان والله تعالى يقول: "فليحذر الذين يخالفون عن

(c) ketabton.com: The Digital Library

أمره أن تصيبهم فتنة او يصيبهم عذاب أليم؛ أتدری ما الفتنة؟ الفتنة الشرك. لعله إذا رد بعض قوله أن يقع فی قلبه من الزيغ فيهلك؛ فتح المجيد ص۴۶۶

«زه هغه قوم ته تعجب کوم چې سند او د سند صحت يې پيژندلی دی او بيا د سفيان رأيې پسې ځي او الله تعالیٰ فرمايي: هر و مرو دی وويريږي هغه کسان چې د رسول الله صلی الله عليه وسلم د طريقې او حکم څخه مخالفت کوي چې دوی ته به فتنه ورسيږي او يا به ورته دردناک عذاب ورسيږي» ايا ته پوهيږی چې فتنه څه شی دی؟ فتنه شرک دی.

کيدای شي چې د رسول الله صلی الله عليه وسلم ځينی خبری رد کړي (قبولی او عملی يې نکړي) نو د ده په زړه کښی به کوږ والی پيدا شي او هلاک به شی».

نو دا هغه غلو او اماماند دي چې د دوی مقلدين يې په هر څه کښی تقليد کوي که صريح نص د قرآن کريم او صحيح حديث هم راشي او د دوی د امام خبره د دغه نص څخه مخالفه وي نو دوی نص پريږدي او د امام خبره اخلي او يا د امام نه د وړو لاندی خلکو خبره اخلي. لکه چې صاوي ويلي دي چې زمونږ د امام خبره د قرآن کريم يا حديث او يا د اجماع څخه هم مخالفه وی نو مونږ به دا د هواړه پريږدو او د امام خبره به اخلو. نو همدغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقلید شرک دی اود همدی تقلید څخه مونږه څلور وارو اماما نو منع کړي یو . همدا رنګه د اسلامي امت نورو علماؤ هم تقلید منع کړیدی .

ابو عبدالله بن خوازمنداد البصری وائي :

والتقلید فی دین الله غیر صحیح وکل من اوجب الدلیل علیك اتباع قوله فأنت متبعه والإتباع فی الدین مسوغ والتقلید ممنوع .   اعلام الموقعین ص۱۷۸ ج ۲

دالله په دین کښي تقلید صحیح ندی او هر هغه څوك چي پر تا باندي دلیل د (قرآن او حدیث) څخه د هغه د قول اتباع لازمه کړي نو ته د هغه متبع یي او اتباع په دین کښي روا ده او تقلید منع دی .

عبدالله بن معتمر وائي :

"لا فرق بین بهیمة تنقاد و انسان یقلد" .

تفسیر اضواء البیان ص۴۹٤ ج ۷   اعلام الموقعین ص۱۳۶ ج ۲

" د هغه حیوان او چارپای په منځ کښي چي پړی پکښي وي او څوك ئي راښکاږي او د هغه انسان چي تقلید کوي هیڅ فرق نشته" .

ابن عبدالبر د مزني قول داسي را نقلوي :

"یقال لمن حکم بالتقلید هل لك من حجة فیما حکمت به؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

فإن قال نعم أبطل التقليد لأن الحجة أوجبت ذلك عنده لا التقليد . فإن قال حكمت به بغير حجة قيل له فلم أرقت الدماء وأبحت الفروج وأتلفت الأموال وقد حرم الله ذلك إلا بحجة . قال الله عز وجل (إن عندكم من سلطان بهذا) اى من حجة بهذا .

تفسير اضواء البيان ص ۴۹۷ ج ۲

چاچې په تقليد يو حکم وکړ بايد ورته وويل شي چې ايا ته چې په څه شي حکم وکړ څه دليل درسره شته؟ که يې وويل چې: هو ! نو تقليد يې باطل کړ ځکه چې دليل دا حکم واجب کړ نه تقليد . اوکه وې ويل چې ما بې دليله حکم وکړ نو بايد ورته وويل شي چې ولې دې (بيدې بې دليله حکم) وينې توى کړې او فرجونه (ښځې) دې روا کړې او مالونه دې لوټ کړل حال دا چې دا کار الله تعالىٰ بې دليله حرام کړى دى . الله فرمايلى دي ايا تاسو سره پدى څه دليل شته .

علامه محمد بن اسماعيل الأمير اليمانى وائي :

علام جعلتم ايها الناس ديننا … لأربعة لا شك فى فضلهم عندى

هم علماء الدين شرقاً ومغرباً … ونور عيون الفضل والحق والزهد

ولكنهم كالناس ليس كلامهم … دليلاً ولا تقليدهم فى غد يجدى

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولا زعموا حاشاهم أن قولهم . دليل فيستهدی به کل مستهدی
ای خلکو تاسو پرکوم دلیل دازمونږ دین هغوخلورو
امامانو پوری تړلی دی چې زما په نزد د هغوی په فضیلت
کښی هیڅ شک نشته هغوی په مشرق او مغرب کښی د دین
علماء دی او د فضیلت، حق او زهد د سترګو رڼا ده، لکن
دوی هم د نورو خلکو غوندی دی چې د هغوی خبره دلیل
ندی او نه ئې تقلید سباورځي لپاره ختم کتبه لري او دی امامانو
دا هم نه دي ویلی چې زمونږ قول داسی دلیل دی چې هر څوک
پری هدایت مومي.

ملا علی القاری حنفي وائي :

"لا یجب علی أحد من هذه الأمة أن یکون حنفیاً او مالکیاً
او شافعیاً او حنبلیاً". بحوالة هدایة السلطان ص۱۶

پدی امت کښی هیچا باندی دالازم ندي چې یا دی حنفي
وي او یا دی مالکی وي او یا دی حنبلي وي.

د حنفي مذهب مشهور عالم ابن همام د حنفي فقهی په
اصولو "التحریر" کښی لیکی :

"ان التزام مذهب معین غیر لازم علی الصحیح لان
التزامه غیر ملزم اذ لا واجب إلا ما أوجبه الله ورسوله
ولم یوجب الله ولا رسوله علی احد من الناس أن یتمذهب

(c) ketabton.com: The Digital Library

على مذهب رجل من الأئمة فيقلده في دينه في كل ما يأتي ويذرون غيره ".

حوالة هدية السلطان ص۱۵

"صحيح خبره داده چې ديوه تاکلي مذهب لازم گنل په ځان باندې ضروري ندي ځکه چې دالازم گڼل لازم شوي ندي ځکه چې واجب نشته مگر هغه چې الله تعالیٰ واجب کړي وي او د الله تعالیٰ رسول واجب کړې وي، اودا نه الله تعالی واجب کړي او نه د هغه رسول چې یوڅوک دې دامت ديوه سړي په مذهب وي او په دين کښې دې په هرڅه کښې د هغه تقليد کوي اود نور و سړو چې څه وي هغه دې پريږدي "

علامه خجندی لیکی :

"وماكفر غالب من كفر من الأولين والآخرين إلا بالتقليد للأحبار والرهبان والمشايخ والآباء".

هدية السلطان ص۸

"د مخکينو او وروستيو څخه زيات خلك چې كافرشوی دي هغوی دعلماؤ، پيرانو، مشايخو او پلرونو په تقليد کافر شوي دي "

خجندی بل ځای کښې لیکی :

(c) ketabton.com: The Digital Library

"ولكن الأسف ألف أسف من المقلدين المتأخرين والمؤلفين الذين سودوا الدفاتر وقد ظنهم الناس أنهم علماء مجتهدون معصومون فهم قد الزموا الناس تقليد واحد من الأئمة الأربعة ومذاهبهم المعروفة فبعد الإلتزام حظروا الأخذ والعمل بقول غيره كأنهم جعلوه نبيا مرسلاً مطاعاً" هدية السلطان ص٩

"د ور وستنيو هغو مقلد ينواو مؤلفينو په هکله زړخله افسوس دی چې کتابونه یې ډک کړيدی او خلک پری ګمان کوي چې هغوی علماء او معصوم مجتهدين دي څکه چې دوی د خلورو امامانو تقليد او معلوم مذهبونه په خلکو لازم کړيدي او بياي د نورو خلکو قول اخيستل او په هغې عمل کولو څخه خلك ويرولي دي نو دا داسي شو لكه چه دغه امام نه يې رالیږل شوی نبي جوړ کړی وي چې د هغه اطاعت کيږي".

همدا رنګه علامه خجندي په خپله رساله "هدية السلطان" کښې ليکي :

"وأما المذاهب فهي اراء أهل العلم وافهامهم في بعض المسائل واجتهاداتهم وهذه الأراء والإجتهادات والفهوم لم يوجب الله تعالیٰ ولا رسوله على احد اتباعها، فإن فيها

(c) ketabton.com: The Digital Library

الصواب والخطأ. ولا صواب خالصاً إلا ما ثبت عن رسول الله صلى الله عليه وسلم وكثيرا ما ذهب الأئمة إلى مسألة فبان لهم الحق في غيرها فرجعوا عنها.

هدية السلطان ص۶

دا مذاهب د علماؤ رأيې او پر ځينو مسائلو کښې د هغوی فهم او اجتهادونه دي او د دی رأيو او اجتهادونو پوهې تابعداري پر هيڅچا باندې نه الله تعالى او نه د هغه رسول واجبه کړېده ځکه چې پدی کښې حق ته رسيدل هم شته او خطا کيدل هم شته او حق ته رسيدل يوا ځې په هغو احاديثو کښې دي چې د رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه ثابت شوي وي او د هر ځلي امامان يوی مسألې خواته تللي دي او بيا ورته حق په بل ځه کښې ښکاره شويدی نو د هغې مسألې څخه يې رجوع کړېده.

بيا علامه خجندی ليکي:

«فدين الإسلام دين واحد لا مذاهب فيه ولا طرق يجب اتباعها إلا طريق محمد صلى الله عليه وسلم وهديه.»

هدية السلطان ص۲

«نو د اسلام دين يو دی نه پکښې دا سی مذهبونه شته او نه پکښې دا سی طريقې چې د هغې تابعداري واجبه وي پرته

(c) ketabton.com: The Digital Library

د محمد رسول الله صلی الله علیه وسلم د طریقې او لاري څخه .

شیخ الاسلام ابن تیمیه وائي :

« ولیس لأحد أن ینصب للأمة شخصاً یدعو الی طریقته ویوالی ویعادی علیها غیر النبی صلی الله علیه وسلم ولا ینصب لهم کلاماً یوالی علیه ویعادی غیر کلام الله ورسوله وما اجتمعت علیه الامة بل هذا فعل اهل البدع الذین ینصبون لهم شخصاً او کلاماً یفرقون به بین الأمة » .

مجموع فتاوی ص۱٦٤ ج ۲۰

« هیچا ته دا روا نده چې امت ته یو شخص وړاندي او خلک د هغه طریقې ته رابلي او د هغه په طریقه باندې د خلکو سره دوستي او دښمني کوي پرته د رسول کریم صلی الله علیه وسلم څخه او نه ورته دا روا دي چې یوه خبره ورته وتاکی او په هغې باندې دوستي او دښمني کوي پرته د الله او د هغه د رسول د خبرو څخه . او امت پدی اجماع کړیده چې دا کار د بدعتیانو دی چې یو شخص یا یو کلام خلکو ته وړاندې او د امت په منځ کښې پری جدائي راوړي » .

او شیخ الاسلام ابن تیمه وائي :

« ولا یجب علی أحد من المسلمین التزام شخص معین غیر الرسول صلی الله علیه وسلم فی کل ما یوجبه او یخبر به بل کل

(c) ketabton.com: The Digital Library

احد من الناس يؤخذ من قوله و يترك إلا قول الرسول صلى الله عليه وسلم" . مجموع فتاوى ص۲۰۹ ج-۲۰

• په هيڅ يوه مسلمان باندې ديوه تاکلي شخص د مذهب تابعداري لازمه نده پرته د رسول الله صلى الله عليه وسلم د تابعدارۍ څخه په هر څه کښې چې واجبوي ئې او يا مونږ ته خبر راکوي بلکې د رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه پرته د هر چا خينې خبرې اخيستل کېږي او خينې پرېښوول کېږي" .

علامه ابن قيم په خپل کتاب اغاثة اللهفان ص۱۲۵ ج-۱ کښې ليکي:

• و من كيد الشيطان امرهم بلزوم زی واحد و لبسة و هيئة و مشية معينة و شيخ معين و طريقة مخترعة و مذهب معين و يفرض عليهم لزوم ذلك بحيث يلزمونه كلزوم الفرائض فلا يخرجون عنه و يقدحون فيمن خرج عنه و يذمونه كأكثر مقلدة المذاهب المعينة و اصحاب الطرق المتنوعة من الصوفية الخرافية كالنقشبندية و القادرية و السهروردية و الشاذلية و التيجانية و غيرهم فالحذر الحذر مما هم عليه من التعصب و التقليد" .

• دا هم د شيطان د چلونو او دوکو څخه يو چل دی چې خلکو ته ئې امر کړی چې يو رنګ طريقه او لباس او يو

(c) ketabton.com: The Digital Library

معین هیئت او ټګ او تاکلی شخص او دځانګړې شوی طریقه او تاکلی مذهب لازم و ګڼي او د دی اتباع پری داسې لازمه و ګڼي لکه چې د اسلام د فرائضو اتباع لازمه ده ، نو د دی طریقو او مذهبونو څخه نه . وځي او څوک چې ورڅخه ووتل هغه باندې تهمت لګوي او بدي ګڼي . لکه د ډېرو معینو مذهبونو مقلدین او د مختلفو طریقو والا د خرافي صوفیانو څخه لکه نقشبندیان ، قادریان ، سهروردیان شاذلیان ، تیجانیان او داسې نور . نو کوم تعصب او تقلید چې د دې ډول کوي له هغه د ډېره پر ګلکه و ډېره پکار ده ،،
علامه خجندی وائي :

• فیا ایها المسلمون إذا قلدنا مذهب رجل وبلغنا حدیث الرسول المعصوم صلی الله علیه وسلم الذی فرض الله تعالیٰ علینا طاعته وترکنا حدیثه صلی الله علیه وسلم واتبعنا ذلك الرجل ومذهبه فمن أظلم منا وما عذرنا یوم یقوم الناس لرب العلمین . فمن یتعصب لواحد معین غیر الرسول صلی الله علیه وسلم ویریٰ أن قوله هو الصواب الذی یجب اتباعه دون الأئمة الآخرین فهو ضال جاهل بل قد یکون کافراً یستتاب فإن تاب فبها وإلا قتل • . هدیة السلطان ص۱۳

• نو ای مسلمانانو ! کله چې مونږ د یوه سړي د مذهب

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقلید وکړ او د معصوم رسول الله صلی الله علیه وسلم حدیث موږ ته ورسید، هغه رسول چې الله تعالیٰ په موږ باندې د هغه منل فرض کړي دي، او موږ پدې تقلید د هغه صلی الله علیه وسلم حدیث پریښود او د غه سړي او د ده د مذهب تابعداري مو وکړه نو موږ نه به څوک زیات ظالم وي او په هغه ورځ به زموږ عذر څه وي چې خلک به د عالمیانو رب په مخ کښې ولاړ وي نو چا چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه پرته دیوه تاکلي شخص لپاره تعصب وکړ او داښ نظر ؤ چې دادده قول هغه حق ته رسیدلي دي چې په موږ یې تابعداري لازمه ده نو د نورو امامانو څخه پرته نو دا ګمراه او جاهل دی بلکې کله کله داسړی داسې کافر دی چې د توبې کولو طلب به ورڅخه وشي که توبه یې وویسته سبنه ده که نه نو وبه وژل شي».

همدارنګه یو شاعر وایي:

ما الفرق بين مقلد في دينه — راض بقائده الجهول الحائر
وبهيمة عمياء قاد زمامها — أعمى على عوج الطريق الجائر

رياض الجنة في الرد على اعداء السنة للشيخ مقبل بن هادي الوادعي

د هغه مقلد چې په خپل دین کښې تقلید کوي او په خپل ناپوهه او حیران مشر راضي وي او د هغه ړوند چارپای

(c) ketabton.com: The Digital Library

او د نګرچې د هغه واکې د ړانده په لاس کېښې وي او په کړ و وړ ولاړ ويني روان کړي وي څه فرق دی .

امام ابن حزم وايي :

واهرب عن التقليد فهو ضلالة   ان المقلد في سبيل الهالك

د تقليد نه وتښته ځکه چې دا ګمراهي ده او مقلد د هلاکت په لاره کېښې دی .

مولانای روم د تقليد په باره کېښې وايي :

گرچه عقلت سوی بالا می پرد   مرغ تقليدت به پستی می چرد
منکر آن باشد که تقليدی بود   دين احمد راز تحقيقی بود

مثنوی

که ستا عقل   هر څو مره پورته الوزي خود تقليد مرغه دی لږ په ښکته څرېږي ، منکر هغه وي چې تقليد کوي د محمد صلی الله عليه وسلم دين د تحقيق راز دی .

علامه شنقيطي وايي :

« وأما مقلدوه فقد ترك النظر في كتاب الله وسنة رسوله واعرضوا عن تعلمها اعراضاً كليا مع يسره و سهولته ونزلوا أقوال الرجال الذين يخطئون ويصيبون منزلة الوحي المنزل من الله » .

تفسير اضواء البيان ص ۳۵۸ ج - ۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

"د ائمه‌ؤ مقلدینو د الله تعالی په کتاب او د هغه د رسول په سنتو کښې نظر پرېښې دی او ددی دوار و د زده کړې څخه ئې بالکل اعراض کړی دی سره ددې چې دا قرآن او حدیث ډېر اسان دي او د غو مقلدینو د هغه خلکو چې خطا کېږی او حق ته رسېږي د هغوی اقوال ئې د الله تعالی له لوړې دوجې درجې ته رسولي دي".

او علامه شنقیطي وائي:

"فالذین یقولون من الجهلة المقلدین هذا حلال و هذا حرام و هذا حکم الله ظناً منهم ان اقوال الإمام الذی قلدوه تقوم مقام الکتاب والسنة و تغنی عنهما و ان ترک الکتاب والسنة والإکتفاء بأقوال من قلدوه اسلم لدینه اعمتهم ظلمات الجهل المتراکمة عن الحقائق حتی صاروا یقولون هذا". تفسیر أضواء البیان ص ۵۴۷ ج ۷

"نو هغه جاهل مقلدین چې وائي دا حلال دي او دا حرام دي او دا د الله حکم دی پدې گمان چې د دغه امام اقوال چې دوی ئې تقلید کړی دی د قرآن او حدیثو په ځای کښې و د رېږی او قرآن او حدیثو ته ضرورت نشته او د قرآن او حدیثو پرېښوول او د هغه خلکو اقوال چې دوی ئې تقلید کړی هغه کافی دی او د ده دین د سالم پاتې کېدو لپاره سنه پوره دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوی دجهل کبنو تیارو دحقائقو څخه رانده کړیدی تردی چې دوی داسې خبری کوي".

داوسنی عصر نامتو عالم سید سابق وائي:

"وبالتقلید والتعصب للمذاهب فقدت الأمة الهدایة بالکتاب والسنة وحدث القول بانسداد باب الإجتهاد وصارت الشریعة هی اقوال الفقهاء وأقوال الفقهاء هی الشریعة".

فقه السنة ص۱۳ ج-۱

"په تقلید او د مذاهبو لپاره په تعصب باندې امت د کتاب الله او سنة الرسول هدایت ورک کړ، او دا خبره را پیدا شوه چې داجتهاد دروازه بنده ده او شریعت دفقهاؤ اقوال وګرځیدل او دفقهاؤ اقوال شریعت وګرځیدو".

همدارنګه نورو ډیرو علماؤ په تقلید باندې ردونه لیکلی دي چې د ټولو رانقلول به دلته داوږدوالي سبب وګرځي.

ډیر ناپوهه او جاهلان دا وائي چې محدثین لکه امام بخاری مسلم، ترمذی او داسې نور مقلدین وو حال داچې داخبره بالکل غلطه ده ځکه چې محدثین مقلدین نه وو بلکې هغوی په خپلو کتابونو کښې داسې احادیث رانقل کړیدي چې هغه دخلورو امامانو دمذهبونو مخالف دي، او هیڅ یوه محقق داندي لیکلی چې هغوی مقلدین وو بلکې علماء وائي چې هغوی

(c) ketabton.com: The Digital Library

مقلدين نه وو لکه چې شيخ الإسلام ابن تيميه وائي :

° اما البخاری وابوداود فإمامان فی الفقه من اهل الإجتهاد وأما مسلم والترمذی والنسائی وابن ماجة وابن خزيمة وابويعلی والبزاز ونحوهم فهم علی مذهب أهل الحديث ليسوا مقلدين لأحد بعينه من العلماء .

مجموع فتاوی ص ۴۰ ج ۲۰

° بخاری او ابوداود په فقه کښې امامان وو او مجتهدين وو او مسلم ، ترمذی ، نسائی ، ابن ماجه ، ابن خزيمة ، ابويعلی بزاز او داسې نور دا هل حديثو په مذهب وو ، او په علماؤ کښې ديوه تاکلی شخص مقلدين نه وو .

نو دا هل حديثو مذهب د عامو محدثينو مذهب دی او دا يو داسې مذهب دی چې د قرآن او حديثو په دليل ثابت ولاړ دی او اهل حديث چا ته دا نه وائي چې زمونږ د علماؤ خبره ومنئ بلکی ورته وائي چې د قرآن او د هر صحيح غير مجروح حديث چې د نسخې او تخصيص دليل پکښې نوي تابعداري وکړئ ، نو څوک چې اهل حديثو سره بغض کوي هغوي د حديثو سره بغض کوي ، او امام ابن قيم داسې خلکو ته وائي :

يا مبغضا اهل الحديث وشاتما ... ابشر بعقد ولاية الشيطان

اوما علمت بأنهم انصار دين ... الله والإيمان والقرآن

(c) ketabton.com: The Digital Library

او ماعلمت بأن انصار الرسو ل هم بلاشك و لا نكران
هل يبغض الأنصار عبد مؤمن أو مدرك لروائح الإيمان

القصيدة النونية

" ای اهل حدیثو سره کینه او بغض کوونکیه او هغوییته کنځلی کوونکیه ته پدی پوه شه چې تا د شیطان سره دوستی شروع کړیده" ایا ته نه پوهیږی چې اهل حدیث دالله د دین ایمان او قرآن انصار دي ایا ته پدې نه پوهیږی چې دوی بې شکه او بې انکاره د رسول الله صلی الله علیه وسلم انصار دي . ایا داسی یو بنده دانصارو سره بغض کوي چې هغه مؤمن وي او یائې دایمان بوی میسدلی وی ."

نو اهل حدیث هغه خلک دي چې په قرآن او حدیثو عمل کوي او حدیث د رسول الله صلی الله علیه وسلم حدیثو او قرآن دواړو ته ویل کېږي الله تعالیٰ په قرآن هم د حدیثو اطلاق کړیدی لکه چې فرمائي : « فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ »

" نو په کوم حدیث به وروسته د قرآن نه دوي ایمان راوړي ".

ابو محمد هبة الله بن الحسن الشیرازي وائي :

عليك بأصحاب الحديث فإنهم على منهج للدين مازال معجماً
وما النور إلا في الحديث وأهله اذا ما دجا الليل البهيم و أظلما

تا ته دا پکار ده چې د اهل حدیثو سره ملګری شی ځکه چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوی همېشه لپاره ددين ترجماني کوي ، او کله چې تپه تیاره شپه را وخېژي نو بيا ر ناښتته دی مگر په حديثو کښې ده او په اهل حديثو کښې ده " .

۱ د اسلام يو شاعر وائي :

تمسك بحبل الله واتبع الهدى ولا تك بدعياً لعلك تفلح

ولذ بكتاب الله والسنن التي اتت عن رسول الله تنجو وتربح

ودع عنك اراء الرجال وقولهم فقول رسول الله ازكى وأرجح

ولا تك في قوم تلهو بدينهم فتطعن في اهل الحديث وتقدح

إذا ما اعتقدت الدهر يا صاح هذه فأنت على خير تبيت وتصبح

* د الله په رسۍ منگولي ولگوه او د هدايت تابعداري وکړه او بدعتي کېږه مه دی لپاره چې کامياب شي او د الله په کتاب او هغو سنتو لذت حاصل کړه چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه راغلي دی نو خلاصي به ومومي او خوشحال به شي ، او د خلکو رائي او خبري پرېږده ځکه چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم خبره ډېره پاکه او راجح ده . او د هغه قوم څخه مه کېږه چې د خپل دين څخه غافل دي او داسي مه کېږه چې اهل حديثو ته بد وائي او تهمت پري لگوي ، که ستا ټول زمانه د غسې پاک عقيده وه نو ستا سهار او ماښام به په خير کښې وي " .

ابو محمد هبة الله بن الحسن الشيرازي وائي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

واعلى البرايا من إلى السنن اعتزى

واعمى البرايا من إلى البدع انتمى

ومن ترك الأثار ضلل سعيه

وهل يترك الآثار من كان مسلماً

په خلکو کښې اوچت او غوره خلک هغه دي چې د پیغمبر سنتو ته ئې ځان منسوب کړي وي ، او په خلکو کښې ړانده هغه دي چې بدعاتو ته منسوب وي (مبتدعین وي) -

یو بل شاعر وائي :

لا ترغبن عن الحديث وأهله فالرأى ليل والحديث نهار

" د حدیثو او اهل حدیثو نه مخ مه اړوه ځکه چې رایه شپه او حدیث ورځ ده "

یعنې حدیث داسي پاکه او روښانه لار ده لکه چې ورځ رڼا ده . او د حدیثو مقابله کښې د بل چا خبره او رایه داسي تیاره او توره ده لکه شپه چې توره ده .

الله تعالی مونږ ته پدی مامور کړي یو چې د وحی تابعداري وکړو او هغه خلک چې د وحی تابعداري کوي هغوی به په دنیا کښې د ضلالت او بې لارۍ کښې د ځنې بچ وي او په آخرت کښې به د شقاوت او بدبختۍ ځنې نجات ومومي او هیڅ ویره او غم به پرې نه وي . الله تعالی فرمائی :

(c) ketabton.com: The Digital Library

"فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَنْ تَبِعَ هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ" - البقرة ۳۸

"که تاسو ته زما له لوري هدايت راغې نو چا چې زما د هدايت تابعداري وکړه په هغوي به نه ويره وي او نه به غمجن وي".

او بل ځای کښی الله تعالیٰ فرمائي :

"فإما يأتينكم مني هدى فمن اتبع هداى فلا يضل ولا يشقى".

"که تاسو ته زما له لوري هدايت راغی نو چا چې زما د هدايت تابعداري وکړه نو نه به گمراه شي او نه به بدبخته شي".

پدې دواړو آيتونو کښی الله تعالیٰ د هدايت تابعدارو ته زيری ورکړی چې د ضلالت ، شقاوت ، ويری او غم څخه به خلاص شي ، او هدايت د وحی تابعدارۍ ته ويل کېږي او وحی عبارت د قرآن او حديث څخه دي ځکه چې الله تعالیٰ رسول الله صلی الله علیه وسلم ته فرمائي :

"قُلْ إِنَّمَا أُنْذِرُكُمْ بِالْوَحْيِ" . (الأنبياء - ٤٥)

"ورته ووايه چې زه تاسو يوازې په وحی وېروم".

تفسير اضواء البيان د مخکنيو دوه آيتونو په تفسير کښې داسې ليکي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

"ولاشك ان انتفاء الضلال والشقاوه والخوف والحزن عن متبعي الوحي المصرح به في القرآن لايتحقق فيمن يقلد عالماً ليس بمعصوم، لايدري أصواب ماقلده فيه ام خطأ في حال كونه معرضاً عن التدبر في كتاب الله وسنة رسوله صلى الله عليه وسلم ولاسيما إن كان يظن أن اراء العالم الذي قلده كافية مغنية عن كتاب الله وسنة رسوله صلى الله عليه وسلم"

تفسير اضواء البيان ص ۴۸۲ ج ۷ - ص ۴۸۳ ج ۷

"پدې کښې شک نشته چې د وحې د تابعدارانو څخه چې کومه ګمراهي شقاوت، ويره او غم په قرآن کريم کښې نفي شوې دا د هغه چا لپاره نشي کېدای چې د يوه داسې عالم تقليد کوي چې هغه معصوم نه دی او دا مقلد نه پوهېږي چې په کومه مسأله کښې ده د چا تقليد کړيدی دا مشرې په هغې کښې حق ته رسېدلی دی او که خطا شوېدی په داسې حال کښې چې ده د الله تعالی د کتاب او د هغه د رسول د سنتو څخه اعراض کړيدی، خصوصاً هغه وخت چې دا مقلد ګمان کوي چې ده د چا تقليد کړيدی د ده د هغه رايې بس دي او د الله تعالی کتاب او د هغه د رسول سنت ته څه ضرورت نه پاتې کېږي".

نو مونږ همدا وايو چې ای خلکو راځئ د وحې تابعداري

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړو ځکه چې دوحی نه غیر بل هیڅ شی کښې هدایت نشته او وحی کښې فقط دوه شیان دی چې یو قرآن دی او بل نبوی احادیث دي ځکه چې د نبی کریم صلی الله علیه وسلم د وفات څخه وروسته وحی بنده شو یده او دهغه نه وروسته په امت کښې هیڅوک هم داسې نه دی چې وحی ورته راشي ، هر کله چې وحی نه راځی نو په امت کښې داسې معصوم څوک نشته چې دهغه ټولې خبرې دی صحیح او حق ته رسیدلی وي بلکې دامت هر څوک به کله خطا کیږي او په خطا به مأجوروی او کله به حق ته رسیږي لکن موږ باندې دچا اقوالو پسې تلل لازم ندي بلکې ناروا دي . نو په همدې ګناه موږ باندې علماء سوء او باطل پرست خلک دول دول نوم نه ږدي او غواړي چې خلك دحق د قبول څخه منع کړي .

نو ځکه امام ابن قیم وائي :

اسماء سمیتم بها اهل الحدیث ... وناصري القرآن والإیمان

سمیتموهم انتم وشیوخکم ... بهتانا بها من غیر ما سلطان

وجعلتموها سبة لتنفروا ... عنهم کفعل الساحر الشیطان

ما ذنبهم والله إلا أنهم ... اخذوا بوحی الله والفرقان

وابوا بأن یتحیزوا لمقالة ... غیر الحدیث ومقتضی القرآن

وابوا ید ینوا بالذی دنتم به ... من هذه الأراء والهذیان

(c) ketabton.com: The Digital Library

القصيدة النونية

هسې نوموړ دي چې تاسو په اهل حديثو اود قرآن او ايمان په امداديانو ايښې دي تاسو او ستاسې مشرانو پرې بې دليله په تهمت دا نوموړ ايښي دي ، اوبيا مو دا نومونه کنځل گرځولي دي او دا ددی لپاره چې خلک پرې متنفر کړئ ستاسو دا کار د جوگی ساحراو شيطان په څېر دی ، والله چې د اهل حديثو بله گناه نشته مگر دا چې هغوې د الله وحی او قرآن اخيستی دی او ددی نه انکار کوي چې د قرآن د مقتضى او د حديثونه غير د بل چا خبري ومني ، او هغوې د دغه دين چې تاسو يې کوئ چې هغه د خلکو رأی او باطلې خبری دي د هغه انکار کوي .

نوموړ يوازې او يوازې خلکو ته دا وايو چې د الله تعالى کتاب ومنئ او د الله تعالى د رسول محمد صلى الله عليه وسلم احاديث ومنئ او دا خبره د اسلام د ښمنانو باندې ډېره بده لگېږي نو بيا ورسره څه دليل نوي نوکله وائي چې دا وهابيان دي اوکله وائي چې دا مذهب نه مني اوکله څه اوکله څه وائي او پدې نومونو غواړي چې خلک له حق څخه بند کړی او د صحيحې عقيدې او صحيح دين څخه يې متنفر کړي ، موږ وايو چې موږ مؤمنان او مسلمانان يو يوازې قرآن او حديث

(c) ketabton.com: The Digital Library

متو او د قرآن او حدیثو خلاف خبره چې د هرچا وي مومنږ يې
منلو ته تيار نه يو نوکه دغه رنګه خلکو ته تاسې وهابيان وائي
نو وهاب د الله نوم دی او مومنږ د الله بندګان يو نو مومنږ ښيا
وهابيان يو لکه چې يو شاعر وائي :

إن كان تابع احمد متوهباً فأنا المقر بأنني وهابي
انفي الشريك عن الإله فليس لي رب سوى المتفرد الوهاب
لا قبة ترجى ولا وثن و لا قبر له سبب من الأسباب
كلا ولا حجر ولا شجر ولا عين ولا نصب من الانصاب
ايضا ولست معلقا لتميمة اوحلقة اودعة او ناب
لرجاء نفع اولدفع بلية الله ينفعني و يدفع ما بي
والابتداع وكل امر محدث في الدين ينكره اولوا الالباب
أرجو بأني لا أقاربه ولا أرضاه ديناً وهو غير صواب

ترجمه : که د محمد صلی الله علیه وسلم تابعدار وهابی وي
نو زه پدې اقرار کوم چې زه وهابي يم زه د الله تعالی سره
شریك نفي کوم نو دیوا خې وهاب رب نه سوا زما بل رب
نشته نه د کومي ګومبزی نه امید کيدای شي او نه دکومي
درګاه نه او نه کوم قبر د اسبابو څخه وی ترڅو سبب جوړیدای
شي . همدارنګه نه د کومې تیګی نه او نه د کومې ونې نه او نه د
کومې چينې نه او یا بلې درګاه نه د فایدې امید کیدای شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدارنګه نه زه تعویذ ترم او نه کوم بند ترم او نه څه غابن غاړه کښې اچوم دی لپاره چې کوندی څه فائده به راته ورسوي او یا به راڅخه څه مصیبت لیرې کړي، بلکې یوائې الله ماته نفع رسوي او ماڅخه تکلیف لیري کوي، هر نوی کار نه او په دین کښې له بدعت نه د عقل خاوندان انکار کوي زه امید لرم چې داسې بدعانوته به نه زه نږدې شم او نه به ورته دین ووایم ځکه چې دا کارونه حق ندي بلکې باطل دي

ابوبکر بن عیاش وائي:

" اهل الحدیث فی کل زمان کأهل الاسلام مع اهل الادیان .

المیزان الکبری للشعرانی ص۵۷ ج-۱ .

اهل حدیث په هره زمانه کښې داسې دی لکه اهل اسلام چې د نورو ادیانو تابعدارو سره فرق لری "

امام شافعي وائي:

" اهل الحدیث فی کل زمان کالصحابة فی زمانهم

المیزان الکبری للشعرانی ص۷ ج-۱ .

اهل حدیث په هره زمانه کښې داسې دی لکه صحابه چې په خپله زمانه کښې ؤ ".

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اختلاف په وخت کښې

د حل لاره

هر کله چې د مؤمنانو تر منځ کښې اختلاف پیداشي نو د حل لاره يې داده چې په قرآن او حديثو به فيصله کوي.

الله تعالیٰ فرمايي:

"يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذَٰلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا".

(النسا - ۵۹)

"ای مؤمنانو! د الله ومنئ او د الله د رسول ومنئ - او د اميرانو چې ستاسو نه وي، که ستاسو په څه شي کښې اختلاف پیداشو نو دهغې رجوع الله او دهغه رسول ته وکړئ که تاسي په الله او د قيامت په ورځ ايمان لرئ، دا تاسو لپاره ښه او ډېره غوره ده د عاقبت په نسبت".

الله تعالیٰ فرمايي چې که تاسو په الله او د قيامت په ورځ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ایمان لري نو د اختلاف په وخت کښې الله او د هغه رسول یعني د الله کتاب او نبوي احادیثو ته رجوع وکړئ که په رښتیا مومن یئ. د الله کتاب او د هغه د رسول سنت ومنل هیڅکله به زمونږ ترمنځ اختلاف پاتې نشي، اختلاف د صحابه وو ترمنځ هم پیښیده. لکن کله به چې هغو ته د الله تعالی د کتاب او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سنتو څخه دلیل وویل شو هغوی به د خپلو او یا د بل چا رایو او اقوالو پسې نه تلل بلکې د دلیل تابعدارۍ به ئې کوله لکه د مثال په توګه:

کله چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفات شو نو اوله خبره دا وه چې عمر رضی الله عنه وویل دا به څوک نه وائي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفات شو لکه چې دا واقعه محدثین او مؤرخین داسې را نقلوی:

"عن ابی هریرة قال: لما توفی رسول الله صلی الله علیه وسلم قام عمر بن الخطاب فقال ان رجالاً من المنافقین یزعمون أن رسول الله صلی الله علیه وسلم قد توفی وأن رسول الله صلی الله علیه وسلم والله ما مات ولکنه ذهب إلی ربه کما ذهب موسی بن عمران فقد غاب عن قومه اربعین لیلة ثم رجع إلیهم بعد أن قیل قد مات ووالله لیرجعن رسول الله صلی الله علیه وسلم

(c) ketabton.com: The Digital Library

كما رجع موسى فليقطعن ايدى رجال وأرجلهم زعموا أن رسول الله صلى الله عليه وسلم مات .

السيرة النبوية لابن هشام ص۳۰۵ ج-٤

* ابو هريرة رضي الله عنه وائي چي كله رسول الله صلى الله عليه وسلم وفات شونو حضرت عمر رضي الله عنه ودربډه او ودريد او وئي ويل : ځينې منافقان داګومان کوي چې رسول الله صلى الله عليه وسلم وفات شو حال داچې په الله قسم دی چې رسول الله صلى الله عليه وسلم وفات شوی ندی لکن هغه خپل رب ته تللی دی لکه څنګه چې موسى بن عمران عليه السلام تللی ؤ هغه دخپل قوم څخه خلو بښت (۴۰) شپې غائب ؤ او بيا ورته راوابس شو ، او په الله قسم دی چې رسول الله صلى الله عليه وسلم به بيا داسی بېرته راځي لکه څنګه چې موسى عليه السلام راغلی ؤ نود هغو خلکو لاسونه به غوڅ کړي چې وائي : رسول الله وفات شو يدی " .

لکن حضرت ابو بکر رضي الله عنه چې کله خبر شو نو د رسول الله صلى الله عليه وسلم دلیدلو لپاره د عائشې رضي الله عنها کور ته ننوت او کله ئې چې ولید چې هغه وفات شوی . . . . . نو بيا راووت او حضرت عمر رضي الله عنه ته ئې وویل : چپ شه ؛ هغه چپ نشو بيا ابو بكر رضي الله عنه خلکو ته مخ کړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

او حمد و ثنا ئې وروسته بیا ئې وویل :

" یا أیها الناس إنه من کان یعبد محمداً فإن محمداً قد مات و من کان یعبد الله فإن الله حي لا یموت " .

" ای خلکو که چا د محمد صلی الله علیه وسلم عبادت کاوه نو محمد صلی الله علیه وسلم وفات شو او که چا د الله عبادت کاوه نو الله ژوندی دی او نه مرکیږي " .

بیا ئې دا آیت ولوست :

" و ما محمد إلا رسول قد خلت من قبله الرسل أفإن مات أو قتل انقلبتم علی أعقابکم و من ینقلب علی عقبیه فلن یضر الله شیئاً و سیجزی الله الشاکرین " . آل عمران - ۱٤٤

" محمد ندی مګر رسول دی له ده نه مخکښي رسولان تیر شوي دي . ایا که مړ شو او یا ووژل شو نو تاسو به وروسته ګرځئ ؟ او څوک چي وروسته وګرځید (مرتد شو) نو هیڅکله الله ته ضرر نشي رسولی او ژر دی چي الله به شکر کوونکو ته بدله ورکړی "

نو کله چي عمر رضي الله عنه دا آیت واورید نو حیران شو او په ځمکې را پریوته او وئې ویل :

" عرفت أن رسول الله صلی الله علیه وسلم قد مات " .

(c) ketabton.com: The Digital Library

" زه پدې پوه شوم چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفات شویدی " .

عمر رضی الله عنه چې کله آیت وا وریده سنو سمدستي د خپلی رائې او قول څخه وګرځېده او دلیل ته تسلیم شو او د او سنیو ړندو مقلدینو غوندې يې ونه ویل چې ددی مطلب دادی او یا هغه دی ، هیڅ تأویل او تحریف يې پکښې و نکړ بلکې خپله خبره يې پرېښوده .

همدارنګه بل خلاف د صحابه وو منځ کښی دا را پیدا شو چې رسول الله صلی الله علیه وسلم چېرته ښخ کړو ، ځینو وویل چې مسجد کښې يې ښخوو او ځینو وویل چې خپلو اصحابو سره يې ښخوو ، ابوبکر رضی الله عنه وویل :

" إنی سمعت رسول الله صلی الله علیه وسلم يقول : ماقبض نبي إلا دفن حيث يقبض " .

السيرة النبوية لابن هشام ص ۳۱٤ ج ٤

" ما رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه اوریدلي دی چې : هر نبي چې مړ شویدی نو هغه ځای کښې ښخ شوی کوم ځای کښې چې د هغه روح قبض شی " .

نو کله چې حدیث بیان شو او دلیل پیدا شو ټول له خپلی رائې څخه وګرځېدل او حدیث يې ومانه .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د الله تعالی او د هغه د رسول صلی الله علیه وسلم د حکم مقابل کښی د رأیي منل ګمراهي ده

الله تعالی فرمائي:

﴿وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُبِينًا﴾

(الاحزاب - ۳۶)

"او هیڅ یوه مؤمن سړي او مؤمني ښځې ته دا روا نه دی چې کله الله او د هغه رسول فیصله وکړي نو هغوی ته دی د خپله ځانه څه اختیار وي او هغه چا چې د الله او د هغه د رسول نافرماني وکړه نو بې شکه ګمراه شو په ښکاره ګمراهي سره".

نو د قرآن او نبوی احادیثو په مقابل کښی بیا د مؤمنانو دا اختیار نشته چې خپله او یا د بل قول او خوښه وړاندی کړي بلکې که دا کار چا وکړ هغه به لوی بد بخته او

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوګمراه وي .

همدارنګه عوف بن مالك الأشجعي وائي :

« قال رسول الله صلى الله عليه وسلم تفترق امتي على بضع وسبعين فرقة اعظمها فتنة قوم يقيسون الدين برأيهم يحرمون به ما احل الله ويحلون به ما حرم الله »

اعلام الموقعين ص۵۳ ج-۱

« رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي : زما امت به په څه دپاسه اويا (۷۰) دلو وويشل شي ، په ټولوکښي دلوی فتنې والا به هغه قوم وي چې دين په خپله رايه قياسوي د الله حلال به پرې حراموي او الله چې څه حرام کړي هغه به حلالوي » .

رسول الله صلى الله عليه وسلم مخبر صادق دی رښتيا هم هغه څوک چې دخپلی رائې اوخواهش پسې تللی دي د ډېرحرام يې حلال کړيدی او د ډېرحلال يې حرام کړيدي اودا تحريم اوتحليل په حنفي فقهاؤکښې د ډېر زيات دی هرڅه کښی يې له څانه تقسيم کړېدی چې دا حلال دي او دا حرام دي اودا مکروه دی، دا فرض دی او دا سنت دي ، دا مستحب دی او دا مباح دي ، حال دا چې اکثره داسي وي چې هيڅ دليل پرې نوي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

مالك بن مغول وائي چي ما ته شعبي وويل:
«ما حدثوك هؤلاء عن رسول الله صلى الله عليه وسلم فخذ به وما قالوا برأيهم فألقه في الحش».

رواه الدارمي

«د غه خلکو که تاته د رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه حديث بيان کړ نو وايي خله او که په خپله رايه يي وويل نو د قضاء حاجت په ځای (بيت الخلاء) کښي يي وغورځوه».

ابوبکر رضی الله عنه وائي:
«اى أرض تقلني وأى سماء تظلني إن قلت في آية من كتاب الله برأيي او بما لا أعلم».

اعلام الموقعين ص۵۳ ج-۱

«کومه ځمکه به ما بار کړي او کوم اسمان به پر ما سيوري وکړي که ما د الله د کتاب په يو آيت کښي له ځانه خبره وکړه او يا مې داسي څه وويل چي زه پري نه پوهيږم».

عمر رضی الله عنه وائي:
«السنة ما سنه الله ورسوله صلى الله عليه وسلم لا تجعلوا خطأ الرأى سنة للأمة».

اعلام الموقعين ص۵٤ ج-۱

(c) ketabton.com: The Digital Library

سنت هغه دي چي الله تعالیٰ او د هغه رسول صلی الله علیه وسلم مونږ ته بیان کړیدی تاسو د نورو خلکو د رأیي خطاء د امت لپاره سنت او لاره مه جوړ وئ "

عمر رضی الله عنه وائي:

"اتقوا الرأی فی دینکم" .

اعلام الموقعین ص۵۵ ج۱

"تاسو په خپل دین کښی له رأیي څخه ووېرېږئ" .

همدارنګه عمر بن الخطاب رضی الله عنه و ویل:

"أصحاب الرأی اعداء السنن اعیتهم الأحادیث ان یحفظوها وتفلتت منهم ان یعوها، واستحیوا حین سئلوا أن یقولوا لا نعلم فعارضوا السنن برأیهم فإیاکم وإیاهم".

اعلام الموقعین ص۵۵ ج۱ .

"د رأیي خاوندان د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سنتو دښمنان دي دوی د حدیثو یادولو ستړی کړل (یاد یې نه کړل) او دوی ونه ساتل (یاد یې نه کړل) نو ورڅخه وتښتېدل او دا ورته شرم ښکاره شو چي کله ورڅخه پوښتنه وشي او ووائي چي مونږ نه پوهېږو، نو په خپله رأیه یې د سنتو خلاف وکړل نو تاسو دغسي خلکو څخه ځان وساتئ"

(c) ketabton.com: The Digital Library

ریښتیا هم مونږ چي په اوسني عصر کښي ګورو
هغه علماء چي د خپل خواهش او د رأيي تابعدار دی
دا ور ته شرم او عار ښکاري چي کله ورڅخه پوښتنه وشي
او دوی ووایي چي مونږ نه پوهیږو نو بې علمه فتوی یې
خلکو ته ورکړي او زیات خلک یې د الله تعالی د رالیږلي
او غوره شوی دین څخه بل لور ته روان کړل او س ورته
دا عار ښکاري چي د حق تابعداري وکړي او د صحیح حدیث
لپاره خپله خبره پریږدي نو دین څخه یې داسي یو شی
جوړ کړ چي د خپلي غوښتني او خپل خواهش تابع یې کړ
فضلوا واضلوا خپله هم ګمراهان شو او نور خلک یې
هم بې لاري کړل .

همدارنګه عبدالله بن مسعود رضی الله عنه وویل :

تاسو باندي به ورو ستی کلونه د مخکنیو نه ډیر بد تر
راځي بیا یې وویل چي ستاسو غوره خلک او علماء به
له منځه لاړ شي (وفات به شي) بیا یې وویل :

«ثم یحدث قوماً یقیسون الأمور برأیهم فیهدم الإسلام» اعلام الموقعين ص٥٧ ج١

« بیا به داسي خلک پیدا شي چي ټول د دین کارونه به په
خپله رایه قیاسوی او اسلام به نړوی » .

(c) ketabton.com: The Digital Library

علی رضی الله عنه وائي:

«لو کان الدین بالرأی لکان اسفل الخف اولی بالمسح من اعلاه وقد رأیت رسول الله صلی الله علیه وسلّم یمسح علی ظاهر خفیه»

رواه ابو داود.

«که دین په رایه او خپله خوښه وای نو د موزی لاندی طرف به د پاس طرف نه ډیر د مسحي ور ؤ حال دا چې ما رسول الله صلی الله علیه وسلّم لیدلای ؤ چې د موزو د پاسه طرف باندې به يې مسحه کوله».

نو علی رضی الله عنه هم په رايي رد کوی. او وائي چې که دين په قياس او خپله خوښه وای نو زما په نزد په کار دا وه چې مسحه انسان د موزی په لاندینۍ برخه کولای او رسول الله صلی الله علیه وسلّم د موزو د پاسنۍ برخې باندې مسحه کړیده.

نو موږ يې هم په پاسنۍ برخه کوو او خپله خوښه او قياس پرېږدو.

عبدالله بن عباس رضی الله عنه وائي:

«من قال فی القرآن برأیه فلیتبوأ مقعده من النار»

اعلام الموقعین ص۵۹ ج-۱.

(c) ketabton.com: The Digital Library

"چاچې په قرآن کښې په خپله خوښه او رأيه خبره وکړه نو ځان ته دې د اور نه ځای جوړ کړی"۔

هدارنګه نور صحابه کرام رضوان الله عليهم هم د رأيې او قياس رد صعوي نو مسلمانانو ته دالازمه ده خصوصاً علماؤ ته چې کله په يوه ديني مسئله کښې ورځنه پوښتنه وشي نو که د قرآن او حديثو نه ورته د هغه مسئلې په هکله څه معلومات وُد هغې مطابق دې جواب ورکړي او که نه ورته ودې وائي چې زه نه پوهېږم او ديوه بل عالم څخه پوښتنه وکړه ځکه چې داعيب ندی چې يو څوک ووائي زه نه پوهېږم لکن دا يو لوی عيب دی چې بې علمه فتوی ورکړي نو ځان هم د هلاکت کندې ته د غورځوي او نور خلک هم ګمراه کړي ۰

سبحنك اللهم و بحمدك اشهد ان لا اله الا أنت استغفرك و أتوب إليك

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرسول ﷺ

تاليف

أبو عبدالاحد عبدالرحيم مسلم دوست

(بلغة البشتو)

هذه الطبعة

تمت بإشراف المكاتب التعاونية للدعوة والإرشاد

بالبديعة والصناعية الجديدة

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرسول ﷺ

تاليف

أبو عبدالاحد عبدالرحيم مسلم دوست

(بلغة البشتو)

سنة الطبع ١٤١٩هـ

طبع على نفقة أحد المحسنين
غفر الله له ولوالديه ولجميع المسلمين

The Cooperative Offices for Call & Guidance at Al-Badiah & Industrial Area
Under the Supervision of the Ministry of Islamic Affairs Endowment Guidance & Propagation
P.O. Box: 24932 Riyadh 11456 - K.S.A. (Al-Badiah) Tel.: 4330888 (Four Lines)
(Industrial Area) Tel.: 4303572 - Fax: 4301122

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library